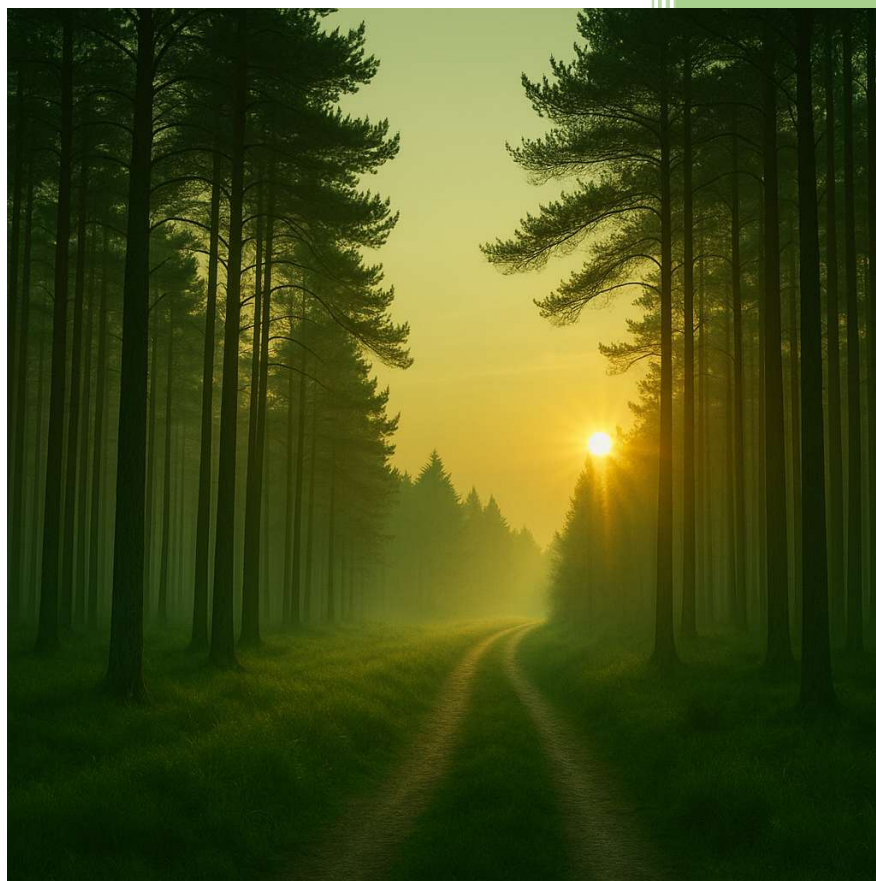

RAASIKU VALLA ARENGUKAVA 2025–2035

Vers.9. (12.08.2025)

SISUKORD:	
I SISSEJUHATUS.....	2
II VISIOON.....	3
III PIKAAJALISED EESMÄRGID.....	3
IV VALDKONDLIKUD EESMÄRGID	4
V VALDKONNAD.....	5
V.I MEIE ELURUUM	5
ELAMUMAJANDUS JA AVALIK RUUM.....	5
KESKKOND.....	7
LIIKUVUS JA LIGIPÄÄSETAVUS	9
ETTEVÕTLUS JA TURISM	10
V.II TEADMISED JA TEGEVUSED.....	12
HARIDUS JA HUVIHARIDUS	12
LASTEAIAD.....	12
KOOLID	14
NOORSOOTÖÖ.....	17
V.III VABA AEG JA AKTIIVNE KOGUKOND.....	19
KULTUUR	19
RAAMATUKOGUD	20
SPORT JA LIIKUMINE.....	22
V.IV HEAOLU JA KAITSE	25
SOTSIAALNE HEAOLU	25
LASTE JA PEREDE HEAOLU	26
ESMATASANDI TERVISHOIUTEENUSED	28
TURVALISUS JA ENNETUSTÖÖ.....	30
VI EESMÄRKIDE TEGEVUSKAVAD	32
VII VALITSEMINE JA ARENGUKAVA ELLUVIIMINE NING SEIRE.....	32
TEGEVUSSUUNAD JA TEGEVUSED.....	33
SEIRE- JA HINDAMISSÜSTEEM	34
Lisa 1: Ülevaade 2015-2024 tehtud olulisematest objektidest ja alates 2025. a plaanitud tegevused	35
Lisa 2: Investeeringutekava 2025-2035.....	35
Lisa 3: Tegevusmõõdikud	35

I SISSEJUHATUS

Raasiku vald – looduslähedane ja kogukonnale suunatud elupaik.

Raasiku vald on Harjumaal asuv sõbralik ja looduslähedane omavalitsus, mis paikneb Tallinnast kagusuunas. Valla territoorium ulatub üle 158 km² ning piirneb Jõelähtme, Anija, Kose ja Rae vallaga. Vallas on kaks alevikku – Aruküla ja Raasiku –, kus elab enamik valla elanikest, ning 13 omanäolist küla, mis kõik loovad piirkonnale omase rahuliku ja kogukondliku õhkkonna.

Valla sümboolika peegeldab tugevalt kohalikku identiteeti ja looduslähedust. Valla vapil kujutatud roheline mänd hõbedasel taustal sümboliseerib Aruküla männikut ja püsivust – väärtusi, mis iseloomustavad nii loodust kui ka kogukonda. Roheline tähistab elurikkust ja jätkusuutlikkust, hõbe aga puhtust ja lootust tulevikuks.

Raasiku vald ühendab endas rahuliku elukeskkonna, tugeva kogukonnatunde ja hea geograafilise asukoha. See on ideaalne paik neile, kes hindavad vaiksemat elutempot, looduslähedust ja võimalust olla osa ühtehoidvast ning aktiivsest kogukonnast.

Raasiku valla arengukava aastateks 2025–2035 on suunatud valla jätkusuutlikule arengule, elukvaliteedi parandamisele ja valla konkurentsivõime suurendamisele. Kava eesmärk on tagada stabiilne ja tasakaalustatud areng, et luua tugev vundament valla arenguks.

Arengukava koostamisel on lähtutud põhjalikest analüüsides ja kogukonna kaasamise printsiipidest. On korraldatud avalikke arutelusid, küsitlusi ja koostööd kohalike organisatsioonidega. Protsessi käigus on analüüsitud valla tugevusi, nõrkusi, võimalusi ja ohte.

Arengukava koostamisse on kaasatud valla elanikud, ettevõtjad, haridussektor, tervishoiuteenuse osutajad, mittetulundusühingud ja allasutused. Kaasamine toimub regulaarsete kohtumiste ja konsultatsioonide kaudu.

Lisaks on arengukava koostamisel arvestatud ka varasemate ja kehtivate valdkondlike arengukavadega. Arvesse on võetud ka allasutuste strateegiad ja arenguplaanid, mis peegeldavad nende vajadusi ja tulevikuvaateid.

Ülevaade Raasiku vallast

- **Elanike arv (2025):** 5454
- **Pindala:** 158 km²
- **Alevikke:** 2 (Aruküla ja Raasiku)
- **Külasid:** 13
- **Elanike aastane juurdekasv keskmiselt:** +63 inimest
- **Elanikkonna kasv alates 2014:** +15,82%
- **Asukoht:** Tallinna kagusuunal, piirneb Jõelähtme, Anija, Kose ja Rae vallaga

Tugevused: looduslähedus, kogukonnatunne, hea ühenduvus, tugev sümboolika

II VISIOON

Visioon 2035

Raasiku vald on aastaks 2035 looduslähedane, sidus ja kestlik kogukond, kus on turvaline elada ja lihtne tegutseda. Vallas on tugev kogukonnatunne, toimiv taristu ja väärtustatud elukeskkond, kus inimesed tunnevad end hästi ja mille hoidmist ja arendamist nad oluliseks peavad. Valla arengus on oluline loodusväärtuste säilitamine ja nende mõtestatud kasutamine, et tagada kestlik ja puhas elukeskkond ka tulevastele põlvetele.

Siin on tagatud kvaliteetne haridus, kättesaadavad tervise- ja sotsiaalteenused ning mitmekesised võimalused kultuuri, spordi ja ettevõtluse arendamiseks. Valla arenguga seotud investeeringud ja tegevused peavad tagama valla rahvastiku stabiilse, orgaanilise kasvu.

Raasiku vald on koht, kus inimesed tunnevad end koduselt ja tulevikku vaadatakse ühiselt.

III PIKAAJALISED EESMÄRGID

Raasiku valla pikaajalised eesmärgid suunavad arenguvaldkondade üldist sihti aastani 2035. Need loovad aluse strateegilistele valikutele ja aitavad kujundada terviklikku visiooni piirkonna arenguks.

Pikaajalised eesmärgid

1. Kvaliteetne, turvaline ja mitmekesine elukeskkond.
2. Hea ligipääsetavus, liikuvus ja liiklusturvalisus.
3. Kvaliteetne haridus ja elukestev õpe.
4. Kaasaegne haridus, spordi- ja kultuuritaristu.
5. Aktiivsed kogukonnad ja koostöö.
6. Kvaliteetsed ja kättesaadavad tervishoiu- ja sotsiaalteenused
7. Atraktiivne ettevõtluskeskkond.
8. Elanikkonna kasv.

IV VALDKONDLIKUD EESMÄRGID

MEIE ELURUUM

Raasiku valla elukeskkond peab toetama inimeste igapäevast heaolu ja kestlikku arengut. Eesmärk on kujundada mitmekesised, ligipääsetavad ja kvaliteetsed eluasemealad ning arendada avalikku ruumi, mis soodustab kogukondlikkust, liikumist ja looduse hoidmist. Transpordi ja ühenduvuse arendamine loob paremad võimalused tööl käimiseks ja teenuste tarbimiseks ning toetab ettevõtlust. Ettevõtlus- ja turismi areng peab toimuma tasakaalus looduskeskkonnaga.

- Kvaliteetne, mitmekesine ja taskukohane eluasemetaristu.
- Funktsionaalne, esteetiline ja ligipääsetav avaliku ruum.
- Mitmekesised liikuvuse valikud ja liiklusturvalisus.
- Keskkonnahoidlik planeerimine ja elurikkuse säilitamine.
- Ettevõtlussõbralik elukeskkond.

TEADMISED JA TEGEVUSED

Tugeva aluse kogukonna arenguks loovad hariduse, kultuuri- ja spordi kättesaadavus ning noorte võimalused eneseteostusele. Huvihariduse, raamatukogude ja kultuuriasutuste arendamine loob tugeva vundamendi elukestvate õppele ja kogukondlikule sidususele. Pärandi säilitamine ning digitaalsete lahenduste edendamine toetavad piirkonna identiteeti.

- Kvaliteetne ja kaasav haridus kõigile vanusegruppidele.
- Mitmekesine huvihariduse, kultuuri- ja sporditegevuste võrgustik.
- Tõhus noorsootöö ja noorte eneseteostus.
- Raamatukogud kui kogukonna õppimise ja kooskäimise keskused.

VABA AEG JA AKTIIVNE KOGUKOND

Elujõulise kogukonna aluseks on kaasatus, koostöö ja mitmekesised vaba aja veetmise võimalused. Eesmärk on tugevdada kogukondlikku elu, toetada vabatahtlikku tegevust ja anda elanikele rohkem võimalusi omaalgatusteks. Kohalikud rahvamajad, külaseltsid ja kogukondlikud tegevused on kandvaks jõuks kultuurielu ja identiteedi hoidmisel.

- Koostöövõimekad ja kaasatud kogukonnad.
- Kättesaadavad kogukonnateenused ja vaba aja veetmise võimalused.
- Väärtustatud kogukondlik kultuuripärand, traditsioonid ja identiteet.
- Jõustatud vabatahtlik tegevus ja kodanikualgatus.

HEAOLU JA KAITSE

Heaolu tähendab toetavat ja turvalist keskkonda igas eluetapis. Eesmärk on pakkuda paindlikke ja vajaduspõhiseid sotsiaalteenuseid ning tagada kõigile ligipääs esmatasandi tervishoiule. Erilise tähelepanu all on laste, perede, eakate ja haavatavate gruppide toetamine. Samuti tuleb suurendada kogukonna turvatunnet ennetustöö, koostöö ja kriisivalmiduse kaudu.

- Paindlikud ja eri sihtrühmadele kättesaadavad sotsiaalteenused.
- Integreeritud tervise- ja sotsiaalteenuste süsteem.
- Toetatud laste, perede ja eakate heaolu.
- Tervishoiuteenuste kättesaadavus kogu valla territooriumil.
- Turvaline elukeskkond ja kriisivalmidus.

V VALDKONNAD

V.I MEIE ELURUUM

Peatükk käsitleb terviklikult ruumilise arengu, elamumajanduse, liikuvuse, ettevõtluse ja turismi valdkondi. Valla elanike igapäevane heaolu ja piirkonna atraktiivsus on mõjutatud elukeskkonnast ja elamumajandusega seotud teenuste kättesaadavusest.

Meie eesmärk on luua läbimõeldud areng ruumiloomes toetades nii aktiivset eluviisi, kogukondlikku sidusust kui ka majandustegevust.

ELAMUMAJANDUS JA AVALIK RUUM

Olukorra kirjeldus

Raasiku valla pindala on 15 895 hektarit. Valla territooriumist moodustab:

- 46% metsamaa 7218 ha,
- 40% haritav maa ja looduslik rohumaa 6332 ha,
- 14% inimtekkeline maa – teed, õuemaad ning ehitusalad kogupindalaga 2345 ha.

Vallas on ligi 4200 katastriüksust. Suurim maaomanik on Eesti Vabariik, kellele kuulub 5013 ha ehk ligikaudu kolmandik kogu valla maast. Kohaliku omavalitsuse ehk valla omandis on 300 ha.

Raasiku valla ruumilist arengut suunab 2020. aastal kehtestatud üldplaneering, mille eesmärk on toetada tasakaalustatud ja keskkonnasõbralikku arengut. Eelistatakse olemasoleva asustusstruktuuri säilitamist – tiheasustusalade (Aruküla ja Raasiku alevikud) tihendamist ning hajaasustuse säästlikku arendamist. Uusarendused peavad looma lisandväärtust, edendama kvaliteetset avalikku ruumi ja arvestama loodushoiu põhimõtetega. Ehitustegevuses rõhutatakse rohealade, ligipääsetava avaliku ruumi ja mitmekesise elukeskkonna rolli kogukonna heaolu kujundamisel.

Elamumajandus on valdavalt eramajade põhine. 2021. aasta andmetel on vallas 1511 hoonet, millest üle 90% on eramud. Kortereid (sh paarismajad ja ridaelamud) on 123, neist suurem osa paikneb Aruküla ja Raasiku alevikus. Prognoosi järgi ulatub eluhoonete arv 2025. Aasta lõpuks ligikaudu 1600-ni. Hoonete tehniline seisund on keskpärane ja mitmed kortermajad ning avalikud hooned vajavad renoveerimist.

Soojusmajandus on suuremas osas lokaalne, kuid kahes alevikus on kaugküttevõrk. Aruküla kaugküttepiirkond teenindab aleviku keskosas asuvaid kortermaju, kooli, lasteaeda ja vallamaja. Piirkonna kaugküttevõrgud on rekonstrueeritud ning katlamaja töötab täielikult taastuvküttega, kasutades kaasaegseid hakkepuidukatel. Raasiku kaugküttepiirkond teenindab praegu seitset hoonet, neist 3 kortermaja ja 4 asutust.

Ühisveevärgi ja kanalisatsiooni süsteemid (ÜVK) katavad suurema osa Aruküla ja Raasiku alevikest ning osaliselt külasid. Teenust pakub Raven OÜ. Arendustegevus toimub vastavalt

ÜVK arengukavale. Joogivee kvaliteet ÜVK aladel on hea, reovee osas on Aruküla ja Raasiku puhastid rahuldavas seisus, kuid Peningi ja Härma puhastid on amortiseerunud. Väljaspool ÜVK alasid on kasutusel lokaalsed reoveekäitluslahendused.

Sademeveesüsteemid on alevikes välja arendatud osaliselt, süsteemid on rahuldavas seisukorras. Külades sademevee ärajuhtimise süsteemid puuduvad. Raasiku valla sadevee arendamise kava on väljatöötamisel.

Avaliku ruumi on vald arendanud peamiselt muntsipaalmaadel. Rajatud on mitmekesiseid liikumisharrastuse võimalusi ja objektid on koondunud tõmbekeskustesse ehk alevikesse. Külades on avaliku ruumi, näiteks külaplatse, arendanud külaseltsid ja kogukonnad. Edasisi investeeringuid vajab avaliku ruumi arendamine igal pool.

Vajadused

- Elamufond on energiatõhus.
- Taristu on toimiv ja kaasaegne.
- Elamuehitus toimub peamiselt kaasaegse taristuga tihealadel.
- Avalik ruum on kavandatud arvestades kliimamuutusest tulenevaid mõjutusi.
- Inimmõõtmeline¹ väliruum on kvaliteetne ja turvaline, soodustab jalgsi või rattaga liikumist, väärtustab ruumi sotsiaalseid ja kultuurilisi funktsioone ning soodustab kogukondlikku tegevust ja suhtlemist.

Tegevused

- Energiatõhususe tõstmiseks olemasolevate omavalitsuse hoonete renoveerimine kõrgema energiaklassi märgise nõuetega vastavaks.
- Korterühistute nõustamine hoonete energiatõhusaks rekonstrueerimisel, toetusmeetmete tutvustamine vanemate eramute ja kortermajade energiatõhususe tõstmiseks.
- Taristu arendamine vastavalt ÜVK arengukavale.
- Reoveekäitlemise nõuete olulisuse selgitamine ja parem järelvalve teostamine sh aladel, kus ÜVK on rajatud; nõuetekohaste reoveemahutite ja -süsteemide kasutuselevõtu soodustamine.
- Sadeveekava koostamine ja elluviimine.
- Kergliiklusteede ühendamine alevike ja külade vahel.
- Avalikku ruumi arendamine ligipääsetavaks kogu elukaare jooksul ja erivajadustega inimestele.
- Mugavate istumis- ja puhkekohtade, turvaliste ülekäiguradade ja piisavate valguslahenduste, kunstiinstallatsioonide, skulptuuride jms loomine.

¹ Inimmõõde planeerimises on inimese vajadustele keskenduv ruumilahenduse kavandamine, mille juures arvestatakse inimeste taju, liikumise, huvi ja käitumisega, ning elanikud on kaasatud oma elukeskkonna arendamisse.

- Haljastuse plaani koostamine ja kõrghaljastuse rajamine, et tõsta avaliku ruumi atraktiivsust, aidata kohaneda kliimamuutustega ning tugevdada ökosüsteemiteenuseid².
- Looduslikel veekogudel avalike ujumiskohtade (väliujula) loomine ja mitmekesistamine, alade korrastamine turvaliseks ujumiseks ja puhkealaks koostöös erasektoriga.
- Valda läbivate matkaradade³ kasutuse suurendamine, koostades selleks ülevaate radadest ja tehes teavitustööd. Koostöös RMK-ga metsaradade võrgustiku seisukorra parandamine.
- Nii traditsiooniliste matmisvõimaluste tagamine kui ka urnimüüri väljaehitamine.
- Elamuehituse suunamine vastavalt üldplaneeringule, tihendades tihealasid ja arvestades kaasaegse ÜVK olemasolu.
- Koostöö tihendamine kogukonna ja ruumilooma ekspertidega atraktiivse elukeskkonna loomiseks ja järjepidevaks parendamiseks.

KESKKOND

Olukorra kirjeldus

Valla maastik on tüüpiline Põhja-Eesti lavamaale – tasane, kuid vahelduv, moreentasandike, väikeste kõrgendike ning looduslike koosluste poolest rikas. Olulised loodusväärtused hõlmavad Peningi raba, Jõelähtme jõe keskjooksu koos harujõgedega, samuti liigirikkaid segametsi ja madalsoid. Need alad on koduks mitmele haruldasele ja kaitstavale liigile ning moodustavad olulise osa kohaliku ökosüsteemi tasakaalust.

Raasiku vald on mitmekesise keskkonnaga omavalitsus, kus on olemas eeldused pakkuda meeldivat ja tervislikku elukeskkonda kohalikele elanikele kui olla atraktiivne külastajatele. Vallas on mitmeid loodusmälestisi, säilinud põlismetsi ning ratsutamiseks, jalutamiseks ja kanuuretkedeks sobivaid alasid. Vaba aja veetmise võimalusi toetavad olemasolevad matkarajad, jalgrattateed ja kogukondlikud initsiatiivid, mille parem nähtavus ja tugevam koostöö viib külastajate kasvuni.

Looduslikult rikkalikku elukeskkonna seisundit mõjutavad inimtegevus, arendustegevused ja maakasutuse muutused. Uusarenduste puhul on oluline nutikad lahendused ja tasakaal looduskaitse ja inimasustuse vajaduste vahel.

Jäätmekäitluse arendamine toimub vallas vastavalt Raasiku valla jäätmekavale 2022–2027. Jäätmevedu Raasiku vallas on korraldatud jäätmeveo süsteemi alusel, mille raames hangitakse teenus ühtse lepingu alusel kogu valla territooriumile. See tagab elanikele ühtlase teenuse kvaliteedi, selged hinnad ja lihtsa jäätmekäitluse korralduse. Valla eri paigus on liigiti kogumise konteinerid, kuhu saab mugavalt ära anda paberit, pakendeid, klaasi, patareisid ja kasutatud

² Ökosüsteemiteenused on loodusest inimkonnale kasu toovad teenused ehk looduse hüved (näiteks puhas vesi, mullateke, liigiline mitmekesisus, tolmeldamine, aineringe, maavarad jne).

³ Matkarada on looduses märgistatud või kaardile kantud ja täiendava informatsiooniga varustatud, tavaliselt jalgsi liikumiseks mõeldud matkatee.

riideid. Avalikkusele on avatud jäätmejaam Arukülas, mis võtab elanikelt vastu liigiti jäätmeid, sh ohtlikke jäätmeid ja elektroonikat.

Vallas heakorraeeskiri seab elanike ja omavalitsuse vastutuse seoses jäätmehoolduse, reovee kohtkäitluse, avaliku korra ning lemmikloomade pidamisega. Kooskõla teiste valdkondlike eeskirjadega aitab tagada ühtse ja toimiva halduspraktika.

Vajadused

- Valla looduskeskkond on kaitstud ja hoitud, elurikkuse ja rohevõrgustiku toimimine tagatud ehitustegevuse surve tingimustes.
- Raasiku valla veekogude (Jõelähtme jõgi) seisund paranenud.
- Loodusvarad on majandatud kestlikult arvestades kohaliku elanikkonna huve.
- Valla elanikud ja külastajad on keskkonnateadlikud ja väärtustavad oma elukeskkonda.
- Ringmajanduse põhimõtted on rakendatud ulatuslikult ja neid tagavad lahendused kättesaadavad.

Tegevused

- Elurikkust ja erinevatele liikidele elupaiku pakkuva keskkonna säilitamine seal hulgas avalikus ruumis (haljasaladel lausniitmise vähendamine).
- Rohelise taristu planeerimine ja säilitamine arendusaladel, loodus- ja puhkealade parem sidumine, ökoloogiliste koridoride sidususe hoidmine.
- Looduskaitsealade ja puhkealade tähistamine ning hooldamine.
- Rohevõrgustiku säilitamise ja võõrliikide tõrje järelevalve tõhustamine.
- Võõrliikide tõrje munitsiplaalmadal.
- Uute karjäärade avamise vältimine loodusliku mitmekesisuse säilitamise eesmärgil.
- Siseveekogude keskkonnaseisundi parandamine, uuringute jms ning ennetustegevuste läbiviimine ülejutusohuga piirkondades.
- Kampaniate ja teavitustegevuste läbiviimine vallaelanike keskkonnateadlikkuse tõstmiseks, (ökosüsteemi teenuste olulisusest, jäätmete liigiti kogumise ja ringmajanduse mõjust keskkonnale).
- Keskkonnahoidlike sündmuste korraldamise juhendi koostamine.
- Liigiti kogumise taristu arendamine sh Raasiku valla jäätmejaama ja uute teenuste arendamine.
- Ringmajanduse toimimine, sh esemete paranduskohtade ja laenutuspunktide loomine (nn kogukonnakeskuse mudel).
- Toetatakse energia- ja keskkonnasäästu projekte.
- Raasiku valla kliima- ja energiakava elluviimine.
- Valla arengute kavandamisel loodussõbralike ja kestlike lahenduste eelistamine – näiteks vihmavee taaskasutus, looduslähedane haljastus ja jalgrattasõbralikud lahendused.

- Jätkata keskkonnateadlikkuse suurendamist energiatõhususe, ringmajanduse ja loodussäästliku planeerimise kaudu.
- Keskkonnahoidlikke põhimõtteid järgivatele riigihangetele üleminemine.

LIKUVUS JA LIGIPÄÄSETAVUS

Olukorra kirjeldus

Valda läbivad olulised transpordikoridorid – Tallinna–Tapa raudtee põhjasuunas. Kahe põhimaantee vahel paiknemine võimaldab liikluskoormuse hajutamist. Seetõttu ei teki suuremaid ummikuid isegi tipp tundidel. Vald on hästi ühendatud regionaalses mõttes. Raasiku valla transpordikorraldus ja ligipääsetavus on üldjoontes hea.

Valla peamiseks ühistranspordisõlmedeks on Aruküla ja Raasiku alevik ja Kulli küla, kus peatub Elroni linnalähi rong. Lisaks rongidele teenindavad valda maakondlikud bussiliinid, mille korraldajaks on MTÜ Põhja-Eesti Ühistranspordikeskus. Bussiliiklus katab põhisuunad, kuid hõre graafik õhtustel aegadel ja nädalavahetustel piirab ühistranspordi kasutusvõimalusi – eriti lõunapoolsetes küladest.

Vallasisene ühistransport külade ja alevike vahel on korraldatud õpilasliinidega, mida saavad kasutada ka teised elanikud. Liinivõrk on paindlik, arvestades elukohti ja nõudepeatusi, kuid fookus on õpilaste teenindamisel. Bussi toimimine on seotud kooliaasta kestuse ja tundide algus/lõpu aegadega. Puudub võimalus kasutada ühistransporti tööpäeva lõpus. Selline korraldus on ebapiisav ja paljud elanikud sõltuvad isiklikust sõiduvahendist.

Auto on valdav liikumisviis, mida kasutab arvestatav osa vallaelanikest. Peamiselt on liikumise eesmärk seotud Tallinna suunaga – tööle, kooli või teenuseid tarbima.

Investeeringuid teedesse teostatakse vastavalt Raasiku vallas kehtivale teehoiukavale, mis määrab prioriteedid ning ajastuse. Teede seisukorras esineb piirkonniti erinevusi ning mitmed kruusateed vajavad rekonstrueerimist või tolmuva katte ehitamist.

Kergliiklusteede võrgustik on vähene ega moodusta terviklikku ühendust alevike ja külade vahel. Olemasolevad lõigud on peamiselt rajatud Aruküla ja Raasiku aleviku piiresse või nende vahetusse lähedusse, puudub kergliiklustristu sidusus suuremate küladega.

Vajadused

- Eri liikumisvahendeid kasutades saab vallasiseselt liigelda mugavalt ja ohutult.
- Hea ühendus pealinnaga, kõigile valla elanikele on tagatud kiire ja mugav ühistranspordiühendus nii vallasiseselt kui ka Tallinna linnaga.
- Transiitliikluse ümbersuunamine alevikest.
- Raskeveod vallateedel vajavad koordineerimist.

Tegevused

- Ühistranspordi kättesaadavuse parandamine, sh vallasiseste liinigraafikute ümberkujundamine.
- Ühistranspordi teavitussüsteemi ja infopunktide väljatöötamine koostöös IIL-ga (endine Põhja-Eesti Ühistranspordikeskus).
- Raudtee- ja bussitranspordi sünkroniseerimine ühenduskiiruste tõstmiseks.
- Autoparklate, jalgrattamajade ja –hoidjate arendamine raudteejaamadesse, bussipeatustesse jm.
- Ootekohtade mugavuse ja ligipääsetavuse parendamine. Ühtse bussiootepaviljonide kontseptsiooni loomine, bussitranspordi kasutusmugavuse suurendamiseks ja valla identiteedi tugevdamiseks.
- Liiklusskeemide koostamine tihealadele, et arvestada inimeste liikuvusvõimalusi ja arendusteks sobivaimate alade väljaselgitamine.
- Kergliiklusteedevõrgustiku arendamine liikuvusskeemi osana, arvestades ühendusteade vajadust tiheasustusalade vahel ning tagada ohutu ja valgustatud liikumine alevikest küladesse.
- Valla teevõrgu parendamine ja liiklusohutuse tõstmine, sh kriitiliste teelõikude remont, nähtavuse parandamine ja valgustuse rajamine ohtlikel lõikudel. Ülekäiguradade ja füüsiliste liiklust rahustavate elementide rajamine kohalikel teedel.

ETTEVÕTLUS JA TURISM

Olukorra kirjeldus

Raasiku vallas on äriregistri andmetel (16.06.2025 seisuga) registreeritud kokku 1167 juriidilist isikut. Suurimad tööandjad vallas on: AS Mistra Autex, Raasiku Vallavalitsus, Aave Transport OÜ, Tüdrukud OÜ, Falkonett Metall OÜ, Makron Estonia OÜ ja UniboX OÜ. Valla pealinna lähedane asukoht soodustab ettevõtluse arengut piirkonnas, probleemiks on sobiva tööjõu puudus lähipiirkonnas. Kohalikud ettevõtted ja ettevõtlus on olulised, et tagada elanikele kohapealsed töötamise võimalused.

Turismivõimalused Raasiku vallas on arenemas kuid puudub koordineeritud turismipartnerlus ja nähtav ühtne turundusplatvorm, mis ühendaks teenusepakkujad, sündmused ja külastuskohad. Piiratud majutus- ja toitlustusvõimalused takistavad mitmepäevaseid külastusi ning mõjutavad piirkonna atraktiivsust turismisihtkohana.

Raasiku valla tugevuseks on looduslähedane keskkond, rikkalik kultuurilugu ja aktiivne kogukonnavõrg, mis loovad soodsa pinnase siseturismi ja päevareiside kasvuks.

Olulisemad külastus- ja vaatamisväärsused vallas:

- Ajaloolised objektid – mõisakompleksid, Raasiku veetorn, Harju-Jaani kirik ja kirikumõis jne.
- Kultuuriobjektid – rahvamajad, laululavad, külaplatsid.
- Loodusobjektid – ohvrikivid, rändrahnud, dendropark.
- Raba- ja metsaalad – võimalused loodusvaatlusteks, linnuvaatluseks ja loodusturismiks.

- Spordiobjektid ja terviserajad – skatepargid, bumptrack, staadionid, talvel uisuväljak, hooldatud matka-, jooksu- ja suusarajad.
- Kogukonna sündmused ja laatade traditsioonid – väikesed laadad ja turud, kohvikute päev, teeaegade päev, Raasiku valla laulu- ja tantsupäev, motokross, kolmapäevakud jne.

Vallas leidub mitmekesiseid loodus- ja kultuuriressursse, kuid nende potentsiaal on hetkel kasutusel piiratud määral – peamiselt kohalike algatuste ja kogukondlike sündmuste kaudu.

Vajadused

- Vallas on elujõulised ja väärtust loovad ettevõtted.
- Vald on hea paik äri alustamiseks, kuna siin on mitmesugused äri- ja kontoripinnad ning kaugtöövõimalused.
- Roheline mõtlemine julgustab keskkonnasõbralikke äritavasid, nagu säästvate materjalide ja energiatõhusate tootmismeetodite kasutamine, et vähendada CO2 heitkoguseid ning suurendada keskkonnasõbralikku käitumist ja tulemuslikkust.
- Raasiku vald on tuntud turismi ja puhkamise sihtkoht.

Tegevused

- Nüüdisaegsete rendipindadega teenuskeskuse ja kaugtöövõimaluste loomine koostöös ettevõtjatega.
- Ettevõtete võrgustumise soodustamine, sh infopäevade, ettevõtluspäeva, -nädala või mõne muu sündmuse korraldamine Raasiku valla ettevõtetele.
- Õpilafirmade ning start-up-teenuste ja -toodete võistluste korraldamine koostöös kohalike ettevõtetega. Õpilaste kaasamine töövarjupäevadele.
- Lisavõimaluste loomine hooajalisele kaubanduse hoogustamiseks - müügiplatside välja arendamine.
- Elukeskkonda sobiva ja oluliste keskkonnamõjudeta äri- ja tootmistegevuse eelistamine.
- Ettevõtjate ja vallavalitsuse koostöö tugevdamine sh planeeringute ja lubade menetlemisel parimate lahenduste väljatöötamise panustamine.
- Turismivaldkonna ühtse koostööplatvormi edendamine, mis parandab valla turismiobjektide ja sündmuste info kättesaadavust.
- Majutus- ja toitlustusettevõtluse soodustamine, külastustaristu parendamine.
- Külastajamugavuse parandamine läbi parema viitamise, selgete infopunktide ning digitaalsete teabekanalite.

V.II TEADMISED JA TEGEVUSED

Haridus, huviharidus ja noorsootöö moodustavad vundamendi, millele tugineb Raasiku valla noorte ja kogu kogukonna areng. Peatükk „Teadmised ja tegevused“ käsitleb valdkondi, mis toetavad inimese kujunemist teadlikuks, ettevõtlikuks ja mitmekülselt arenenud isiksuseks. Haridus tagab teadmiste aluse, huviharidus arendab loovust ja oskusi, noorsootöö loob turvalise keskkonna eneseteostuseks ja sotsiaalsete suhete arenguks.

Meie eesmärk on tagada kõigile lastele ja noortele võrdsed võimalused õppida, areneda ning osaleda ühiskondlikus elus, toetades samal ajal õpetajaid, juhendajaid ja noorsootöötajaid, kes kujundavad tuleviku kogukonda.

HARIDUS JA HUVIHARIDUS

Olukorra kirjeldus

Raasiku valla haridusvõrk koosneb mitmest alus- ja üldharidust pakkuvast asutusest, mis katavad ära valla kahe suurema aleviku ning mitmed külapiiirkonnad.

LASTEAIAD

Valla lasteaedade võrgustik koosneb kolmest munitsipaallasteaiast ja kahest eralasteaiast. Õppe- ja kasvatustegevus järgib riiklikku õppekava, pakkudes mitmekülgseid võimalusi laste sotsiaalsete, keeleliste, loov- ja mõtlemisoskuste arendamiseks

- Munitsipaallasteaiad:
 - Aruküla Lasteaed Rukkilill – 13 rühma;
 - Raasiku Kooli lasteaed – 6 rühma;
 - Pikavere Mõisakooli lasteaed – 2 rühma.
- Eralasteaiad:
 - Aruküla Vaba Waldorfkooli lasteaed – 2 rühma;
 - Raasiku Lastehoid OÜ – 2 rühma.

Aruküla Lasteaed Rukkilill

Aruküla Lasteaed Rukkilill on Raasiku valla suurim munitsipaallasteaed, mis tegutseb Aruküla alevikus alates 1983. aastast. Lasteaed pakub kvaliteetset alusharidust ning hoidu 1,5–7-aastastele lastele. Lasteaia rühma nimed Karikakar, Sinilill, Moon, Võilill jne – peegeldavad looduslähedust ja mängulisust. Selline lähenemine toetab lasteaia väärtusi: lapsesõbralikkust, ning tasakaalustatud kasvukeskkonda.

Kahekorruseline hoone mahutab kuni 280 last ning on läbinud mitmeid uuenduskuure, mis on muutnud keskkonna kaasaegseks, turvaliseks ja inspireerivaks. Lasteaed osaleb aktiivselt erinevates haridus- ja arendusprogrammides ning peab oluliseks koostööd lapsevanematega, toetades lapse arengut ja tugevdades kodu ning lasteaia vahelist sidet.

Raasiku Kooli lasteaed

Raasiku Kooli lasteaed asub Raasiku alevikus ja on osa Raasiku Koolist, mis ühendab lasteaia ning põhikooli ühtseks haridusasutuseks. Lasteaias on kuus rühma, kus 2024. aasta seisuga käib ligikaudu 120 last. Rühmad on kujundatud vanuse ja vajaduste alusel - sõimerühm ning mitmed liitrühmad.

Lasteaia eripäraks on looduskesksus ja kogukondlik lähenemine – rühmade nimed Käbikesed, Oravajütsid jne viitavad mängulisele ja looduslähedasele kasvukeskkonnale. Samuti toetab lasteaia ja kooli tihe koostöö sujuvat üleminekut kooliharidusele.

Raasiku Kooli lasteaia eesmärk on pakkuda järjepidevat, turvalist ja toetavat haridusteed, tehes koostööd lapsevanemate, kooli ja kohaliku kogukonnaga.

Pikavere Mõisakooli lasteaed

Pikavere Mõisakooli lasteaed tegutseb koos väikese algkooliga ajaloolises Pikavere mõisas. Looduslähedane ja rahulik keskkond toetab laste arengut ning soodustab loovat õpikeskkonda. Lasteaia rühmad on väikesed ja peresõbralikud. Väike õpikeskkond võimaldab paindlikkust ja suurt tähelepanu iga lapse vajadustele ning aktiivset koostööd kogukonna ja lastevanematega.

Aruküla waldorflasteaed

Aruküla waldorflasteaed tegutseb MTÜ Aruküla Vabakooli Seltsi all. Õppe- ja kasvatustöö aluseks on waldorfpedagoogika, mis väärtustab loodusega kooskõlas elamist, loomulikus rütmis õppimist ning lapse individuaalset arengut. Lasteaia päevakava järgib kindlat struktuuri, kus vahelduvad vaba mäng, kunsti-, muusika- ja liikumistegevused. Õuesõpe ja käsitöö on olulised osa igapäevast, ning lastele pakutakse rahulikku, turvalist ja loovat kasvukeskkonda.

Raasiku Lastehoid OÜ

Raasiku Lastehoid OÜ on eralastehoid, mis pakub paindlikku ja peresõbralikku teenust väikelastele. Lastehoid pakub väiksemas rühmas personaalsemat lähenemist ning mitmekesist päevakava, mis arvestab laste ja perede vajadusi. Teenuse oluline tugevus on paindlikkus ja väike rühma suurus, mis loob turvalise ja koduse keskkonna.

KOOLID

Vallas tegutsevad kaks põhikooli ja üks väike kool, lisaks waldorfpedagoogikal baseeruv erakool ning muusikaõpetusele keskenduv huvikool. Koolides töötavad tugispetsialistide meeskonnad – logopeed, psühholoog, eripedagoog, sotsiaalpedagoog, HEV-koordinaator.

- Munitsipaalkoolid:
 - 9klassiline Aruküla Põhikool;
 - 9klassiline Raasiku Kool;
 - 6klassiline Pikavere Mõisakool;
 - Aruküla Huvikool Pääsulind
- Erakool:
 - Aruküla Vaba Waldorfkool.

Raasiku valla haridustaristu on valdavalt heas seisukorras ning olemasolev koolivõrk koos huvikooliga pakub lastele ja noortele mitmekesiseid õppimis- ja arenguvõimalusi. Kuigi laste arv on üldiselt langustrendis, on mõnes piirkonnas tekkinud ajutine ruumipuudus, mis nõuab paindlikke lahendusi kooli- ja lasteaia võimaluste ajutiseks laiendamiseks.

Üha enam pööratakse tähelepanu hariduslike erivajadustega laste toetamisele. Eesmärgiks on tagada igale lapsele tema vajadustele vastav tugi, sõltumata elukohast või haridusasutusest. Kuigi selles suunas on tehtud edusamme, vajab süsteemne ja järjepidev lähenemine tugevdamist. Oluline on arendada koostööd koolide, tugispetsialistide ja lapsevanematega ning parandada teenuste kättesaadavust.

Lisaks füüsilisele taristule vajavad ajakohastamist ka õppemetoodikad, tugiteenuste süsteem ja ruumiline paindlikkus, et vastata muutuva haridusruumi vajadustele terviklikult.

Aruküla Põhikool

Aruküla Põhikool on Raasiku valla suurim üldhariduskool, mis asub Aruküla alevikus. Koolis on 21 klassikomplekti ja ligikaudu 414 õpilast. Õpetajaid ja töötajaid on üle 50, sealhulgas 32 pedagoogi. Kooli põhiväärtusteks on koostöö, hoolivus, loovus ja vastutus. Koolis pööratakse tähelepanu väärtuspõhisele kasvatusle, individuaalsele lähenemisele ning kogukondlikule koostööle.

Õppetöö kõrval pakutakse rohkelt huviringe ning arendatakse koostööd kohalike huvikoolide ja noortekeskustega. Koolil on oma raamatukogu, sööklakompleks, võimla ja sporditaristu, mis võimaldavad mitmekesist õppetööd ja liikumisharrastusi. Kool on tuntud oma aktiivse osaluse poolest projektipõhistes tegevustes: Erasmus+, KIK, Klass+, Liikuma Kutsuv Kool ja VEPA. Õpilastele pakutakse võimalust õppida A-keelena inglise keelt ning B-keelena vene või hispaania keelt.

Aruküla Põhikooli tugevuseks on väga hea sportimise taristu: koolil on kaasaegne spordihoone ja staadion, kus toimuvad nii kehalise kasvatusle tunnid kui ka kogukondlikud spordi- ja kultuuriüritused. Kooli juures tegutsevad mitmed spordiklubid. Selline keskkond võimaldab õpilastel tegeleda erinevate spordialadega ja toetab liikumisharjumuste kujunemist varasest east

alates. Kooli ruumid on ajakohased ning viimastel aastatel on investeeritud nii tehnilisse varustusse kui ka tugispetsialistide teenuste parandamisse.

Raasiku Kool

Raasiku Kool ja lasteaed on alates 2020. aasta septembrist ühendatud üheks haridusasutuseks, moodustades keskmise suurusega lasteaed-põhikooli Ida-Harjumaal. Kool pakub põhiharidust, rõhutades kogukondlikku koostööd ja ettevõtlikkust. Alates 3. klassist õpetatakse majandust ning 8. klassis ettevõtlust.

Koolihoones asub Raasiku Raamatukogu ja 2018. aastal valminud täismõõtmetes spordihoone koos avaliku jõusaali, saunade ja mitmeotstarbeliste treeningusaalidega. Tegutsevad ka erinevad spordiklubid. Kool on aktiivne partner haridusuuendustes ja teeb koostööd huvikoolide ning noortekeskustega.

Pikavere Mõisakool

Pikavere Mõisakool on väike ja erilise iseloomuga õppeasutus, mis ühendab lasteaia ja algkooli ning tegutseb 19. sajandist pärit ajaloolises mõisahoones Harjumaal. Kool pakub haridust 1.–6. klassini, võimaldades lastesõbralikku ja looduslähedast keskkonda, kus väärtustatakse individuaalset lähenemist ning kogukonnatunnet.

Õppetöö põhineb lapse arenguvajadustel ning koolikultuuris põimuvad haridus, kultuuripärand ja kogukondlik koostöö. Lapsed saavad õppida vahetus kontaktis loodusega ning osaleda tegevustes, mis toetavad nii sotsiaalseid kui loovoskusi.

Pikavere Mõisakool osaleb erinevates arendusprojektides ja programmides: „Unustatud mõisad“, KIKi loodushariduse õppekäigud ning rahvusvahelised koostööalgatused, mis rikastavad õpikogemust ja avardavad laste silmaringi. Samuti on kool aktiivne kogukonnaelus, korraldades üritusi ja hoides sidet kohaliku identiteediga.

Aruküla Huvikool Pääsulind

Aruküla Huvikool Pääsulind on Raasiku valla muusika- ja kunstialase huvihariduse keskus, mis pakub lastele ja noortele mitmekülgseid loovtegevusi. Kool tegutseb Arukülas ja Raasikul ning on kujunenud oluliseks kohalikuks kultuuri- ja hariduskeskuseks, kus arendatakse õpilaste loomingulisi võimeid ning muusikaoskusi varajasest east alates.

Õppevaldkondadena pakutakse muusikainstrumentide õpet (klaver, viiul, kitarr, akordion jpt), laulmist, solfedžot, erinevaid rühmatunde ja esinemisvõimalusi. Koolis toimuvad regulaarsed kontserdid, õpilasüritused ja esinemised kogukonnaüritustel. Lisaks muusikale on koolis arendatud ka visuaalkunsti õpet ning planeeritakse uusi loovkursuseid vastavalt huviliste ja õpetajate kompetentsile.

Õppetöö toimub väikestes rühmades või individuaalselt, mis võimaldab õpetajatel keskenduda iga õpilase arengule. Huvikoolis õpib igal aastal sadu lapsi valla eri piirkondadest, olles seega oluline täiendava hariduse ja kogukonnatunde toetaja.

Huvikooli jätkusuutlikkuse tagamiseks vajab asutus nüüdisaegset õppevahendite uuendust ja taristu kaasajastamist. Samuti on oluline noorte õpetajate järelkasvu toetamine ja

täienduskoolitused, mis võimaldavad hoida õpetust kõrgel tasemel ning vastavuses tänapäeva huvihariduse ootustega. ning toetab laste loovat arengut.

Aruküla Vaba Waldorfkool

Aruküla Vaba Waldorfkool pakub haridust looduslähedase ja kogukonnakeskse pedagoogika alusel. Waldorfpedagoogika rõhutab lapse terviklikku arengut, loomingulisust, rütmilist päevakava ning praktilist õppetööd. Kooli õppekeskkond on rahulik ja turvaline, toetades lapse isikupära kujunemist ning soodustades sotsiaalsete oskuste arengut, mis tegutseb looduslähedasel ja kogukonnakesksel pedagoogilisel alusel.

Vajadused

- **Haridusasutuste ruumiline ja struktuurne vastavus muutuvatele vajadustele:**
Vaatomata heale üldisele seisukorrale on mõnes koolis, nagu Raasiku Kool, ruumikitsikus ning väikekoolina toimiva Pikavere Mõisakooli jätkusuutlikkus vajab sihipärast tuge.
- **Hariduslike erivajadustega laste toetussüsteemi piisavus ja kättesaadavus:**
Individuaalsete õpiteede võimalused ei ole kõikjal piisavad ning tugispetsialistide – logopeedide, psühholoogide ja eripedagoogide – kättesaadavus haridusasutustes on ebaühtlane, vajades parandamist.
- **Huvihariduse parem kättesaadavus ja piirkondlik tasakaal:**
Ringitegevus peab jõudma ühtlasemalt kõikidesse piirkondadesse, sõltumata lapse elukohast, pakkudes sisuliselt mitmekesiseid arenguvõimalusi.
- **Kaasaegne ja läbipaistev lasteaiajärjekorra süsteem:**
Puudub ühtne ja kasutajasõbralik digilahendus, mis võimaldaks lasteaiajärjekordade haldamist ning vabade kohtade jälgimist reaalsajas.
- **Sõimekohtade nappus ja ressursside paindlikum kasutamine:**
Mitmes piirkonnas on puudus sõimekohtadest, samas vanemates rühmades vabu kohti jätkub – see viitab vajadusele paindlikumate lahenduste järele.
- **Peresõbralikkus:**
Vajadus võimaldada ühest perest pärit laste paigutamine samasse lasteaeda, et toetada pereoloogikat ja vähendada igapäevast koormust vanematele.
- **Tugiteenuste kättesaadavus:**
Nõudlus haridust toetavate teenuste järele ületab pakutava mahu, eriti laste vaimse tervise ja erivajaduste puhul.
- **Kasvav koolitusvajadus personalile:**
Muutunud alusharidusseadus ja järjest keerukam õpilasprofiil tingivad vajaduse rohkemate täiendkoolituste järele, kuid rahalised võimalused on piiratud.

Tegevused

- **Haridusasutuste arendamine ja laiendamine:**
Viia ellu koolide ja lasteaedade arenduskavad, sh ruumikitsikuse leevendamine, õppekeskkonna kaasajastamine, digivahendite uuendamine ja energiatõhususe parandamine.
- **Õppetariistu ja -vahendite ajakohastamine huvihariduses:**
Parandada huvikoolide füüsilist keskkonda ja õppevahendeid, et toetada loovust, kaasatust ja noorte arengupotentsiaali.

- **Individuaalsete õpiteede süsteemi loomine:**
Töötada välja terviklik lahendus hariduslike erivajadustega laste personaalse toe koordineerimiseks kõikides koolides ja lasteaedades.
- **Huvihariduse võrgustiku tugevdamine:**
Tihendada koostööd huvikoolide ja noortekeskuste vahel, arendada uusi programme ja jagada ressursse valla eri piirkondade vahel.
- **Lasteaiajärjekorra haldussüsteemi loomine:**
Arendada välja digiplatvorm, mis võimaldab reaalajas ja läbipaistvalt jälgida järjekordi ning vabade kohtade olemasolu kõigis valla lasteaedades.
- **Sõimekohtade loomine ja paindlik rühmade juhtimine:**
Teha vajaduspõhine analüüs ja planeerida lisarühmad sinna, kus nõudlus on suur, optimeerides samal ajal olemasolevate rühmade täitumust.
- **Peresõbralike paigutuslahenduste väljatöötamine:**
Luua paindlik reeglistik, mis võimaldab sama pere lapsi eelistatult paigutada samasse haridusasutusse.
- **Tugispetsialistide võrgustiku laiendamine:**
Tagada koolipsühholoogide, logopeedide ja eripedagoogide kättesaadavus igas piirkonnas ning arendada spetsialistide koostöömudeleid.
- **Täiendkoolituste süsteemi arendamine personalile:**
Pakkuda õpetajatele ja tugispetsialistidele regulaarseid koolitusvõimalusi, mis vastavad seadusmuudatustele ja muutuvatele õppevajadustele.

NOORSOOTÖÖ

Olukorra kirjeldus

Raasiku valla noorsootöö põhineb kogukonnakesksetel väärtustel ja mitmekesistel võimalustel, mis toetavad noorte arengut, kaasatust ja eneseteostust. Noorsootöö potentsiaal on suur, kuid selle mõju on piirkonniti ebaühtlane. Vaja on tugevdada struktuuri, luua järjepidevamat koostööd noorte ja otsustajate vahel ning arendada uusi noorte huvidele vastavaid vorme. Samuti vajavad toetust noorsootöötajad ise – nii koolituse, ressursi kui ka tunnustuse mõttes.

Raasiku vallas pakuvad noortele arendavaid vaba aja sisustamise võimalusi mitmed asutused: rahvamajad, raamatukogud, noortekeskused, koolide juures tegutsevad huviringid ning spordiklubid ja mittetulundusühingud. Peamised noorsootöö keskused on Raasikul ja Arukülas tegutsevad noortekeskused, mis töötavad avatud noorsootöö põhimõttel – see tähendab vabatahtlikku osalemist, huvipõhist tegevust ja iga noore isiklike soovide arvestamist.

Raasiku noortekeskus võimaldab noortel sisustada aega koroonamängu, lauatenise, lauamängude, Xboxi, joonistamise ja muude loovtegevustega. Lisaks korraldatakse regulaarselt väljasõite, laagreid, koolitusi ja õpitubasid. Keskuses toimuvad ka huviringid nagu näitering, T.O.R.E. ring, keraamika ja lauamängurite klubi. Igapäevaselt külastab keskust umbes 20 noort.

Aruküla noortekeskus tegutseb MTÜ Aruküla Kultuuriseltsi all ning pakub samuti töötubasid, koolitusi, laagreid ja malevategevust. Keskuses käib igapäevaselt 15–25 noort ning populaarsemad tegevused on matkad, pallimängud ja loovüritused tähtpäevade eel. Lisaks osaleb vald Erasmus+ ja Euroopa Solidaarsuskorpuse projektides ning on valmis igal aastal vastu võtma 1–2 välisvabatahtlikku, kes töötavad valla haridusasutustes.

Noorsootöö tegevused koordineeritakse noorsootöösündmuste kalendri kaudu, mis koostatakse igal aastal ja mille alusel toimub tihe koostöö haridusasutuste, spordiklubide ja kogukonnaorganisatsioonidega. Noorte osalus kohaliku elu kujundamisel toimub noortevolikogu kaudu, mille sidusus vallavalitsuse ja -volikogu otsustusprotsessidega vajab tugevdamist. Samas ei ole noorte volikogu toiminud mitmeid aastaid.

Vajadused

- **Noorte suurem kaasatus otsustusprotsessides ja kogukonnaellu:**
Raasiku valla noortel on potentsiaal mängida aktiivset rolli kogukonna arengus. Noorte kaasamiseks on võimalik kujundada selge struktuur ja toetav keskkond, mis julgustab osalemist otsustusprotsessides, algatuste elluviimisel ning ühiskondlikus elus.
- **Noorsoole suunatud tegevuste kättesaadavus väljaspool keskeid piirkondi:**
Raasiku vallas on võimalus laiendada noorsootöö haaret, et jõuda paremini ka külade, väiksemate koolide ja äärealade noorteni. Noorsootöö mitmekesistamine ja tegevuste viimine senisest rohkematesse paikadesse aitab tagada võrdse ligipääsu arendavatele ja toetavatele võimalustele kõigile noortele, olenemata elukohast.
- **Noori arendavate tegevuste mitmekesisus:**
Noorsootöö sisuline mitmekesisus ja arendusvõimalused, mis vastaksid erinevas vanuses ja huvidega noorte ootustele – nt loovus, tehnoloogia, sport, tööeluga tutvumine.
- **Koostööpartnerluste ja tugivõrgustike killustatus:**
Tugevam ja süsteemne koostöö koolide, klubide, kogukondade ja rahvusvaheliste partnerite vahel loob noortele mitmekesisemaid arenguvõimalusi, toetab järjepidevust ning aitab tuua valla noorsootöösse rohkem inspireerivaid kogemusi ja koostööprojekte.
- **Noorsootöötajate toetamine ja professionaalse arengu võimalused:**
Väärtustades noorsootöötajate rolli, pakkudes enesetäiendamise võimalusi. Toetus, koolitused ja koostöövõrgustikud aitavad hoida kõrget teenuse kvaliteeti ning tõsta töötajate motiveeritust ja töörahulolu.

Tegevused

- **Noorte kaasamine otsustusprotsessidesse:**
Noortevolikogu loomise toetamine ja osalusprojektide tugevdamine – toetada noorte omaalgatust ja ühiskondlikku aktiivsust, pakkudes osaluseks selget struktuuri, koolitusi ja koostööplatvorme vallavalitsuse ning teiste partneritega.
Noorsootöö kättesaadavuse laiendamine – analüüsida võimalusi avatud noorsootöö pakkumiseks väljaspool kahte keskust, sh külades, koolides või liikuvate noorsootöövormide kaudu.
- **Noorte arenguvajaduse teadvustamine:**
Uute tegevusvormide arendamine – katsetada noortele suunatud arendusprogramme, töövarjuprojekte, robootika- ja loovuslaboreid ning spordi- ja kunstiinitsiatiive.
Koostöö ja partnerluste laiendamine – tugevdada sidemeid koolide, spordiklubide, kogukonnakeskuste ja rahvusvaheliste partneritega (sh Erasmus+), et pakkuda noortele laiemat arenguvõimaluste spektrit.
- **Noorsootöötajate professionaalne arendamine:**
Tagada regulaarsed koolitused, supervisioon ja rahastustugi noorsootöötajatele, et tõsta teenuste kvaliteeti ja töötajate motiveeritust.

V.III VABA AEG JA AKTIIVNE KOGUKOND

Raasiku valla tugev ja ühtehoidev kogukond kujuneb ühiste tegevuste, koostegemiste ja osalusvõimaluste kaudu. Peatükk „Vaba aeg ja aktiivne kogukond“ käsitleb kultuuri, raamatukogude ning spordi ja liikumise valdkondi, mis rikastavad inimeste igapäevaelu ja tugevdavad kogukondlikku identiteeti. Kultuuriline mitmekesisus, kättesaadav hariduslik ja meelelahutuslik lugemismaterjal ning sportimisvõimalused loovad eeldused terviklikuks ja aktiivseks eluks.

Meie eesmärk on toetada mitmekesist vaba aja veetmise võimaluste võrgustikku, edendada osalust kogukonnaelus ning tagada, et iga vallaelanik leiaks endale sobiva viisi eneseteostuseks ja kuuluvustunde tugevdamiseks.

KULTUUR

Olukorra kirjeldus

Raasiku vallas on rikkalik ja mitmekesine kultuurielu, mida veavad eest kaks aktiivset rahvamaja – Arukülas ja Raasikul. Mõlemal majal on oma nägu ja funktsioonid, mis täiendavad teineteist. Mõlemad rahvamajad on aktiivsed ja olulised rahvakultuuri säilitajad kogukonnas.

Raasiku Rahvamaja

Raasiku Rahvamaja on Raasiku aleviku ajalooline kultuurikeskus, mis on tegutsenud alates 1964. aastast. Rahvamaja on oluline kogukonna süda, kus kohtuvad mitmed põlvkonnad ja huvid. Raasiku rahvamaja sobib hästi erinevate ürituste korraldamiseks. Seal toimuvad populaarsed lastediskod ja tantsuõhtud täiskasvanutele. Laval esinemine on vahetu ja publikule lähedal. Päevasel ajal tegutsevad hoones Raasiku Noortekeskus ning Aruküla Huvikooli Pääsulinnu Raasiku filiaal, mis pakuvad noortele mitmekesiseid vaba aja veetmise ja arengu võimalusi. Õhtuti toimuvad rahvamajas erinevad huviringid, mille tegevus hõlmab kultuuri, spordi ja käsitöö valdkondi. Lisaks on hoone avatud kogukonnale ürituste korraldamiseks ning on aktiivne partner mitmetele MTÜ-dele kultuuri- ja kogukonnategevustes.

Aruküla rahvamaja ja MTÜ Aruküla Kultuuriselts

Aruküla rahvamaja on Aruküla kogukonna kultuuriline süda, mida haldab MTÜ Aruküla Kultuuriselts. Tegemist on aktiivse kultuuriarendajaga, kes pakub laia valikut sündmusi ja ringitegevusi kõikidele vanuserühmadele. Rahvamajas tegutseb 16 huviringi, millest 11 on seotud rahvakultuuriga – rahvatantsurühmad, segakoor, näitering ja käsitööringid. Aruküla rahvamaja on tuntud oma suure ja mugava saali poolest – 268-kohaline kaldsaal loob ideaalsed tingimused kinoelamuseks ja teatrietenduste nautimiseks. MTÜ Aruküla Kultuuriselts tegeleb aktiivselt kogukonna kaasamise, kohaliku identiteedi hoidmise ja loomeinimeste kaasamisega kultuurielu edendamisse.

Vajadused

- **Kultuuritaristu ja tehnilised võimalused:**
Raasiku ja Aruküla rahvamajade hooned on mitmekülgse kasutusega, ent vajavad tehnilisi uuendusi (valgustus, heli, ventilatsioon, kanalisatsioon, ruumipaigutus), et toetada tänapäevaseid sündmusi ja erinevaid kasutusviise.
- **Mitmekesised kultuuriüritused ja laiem sihtrühm:**
Senisest rohkem on vaja tähelepanu pöörata noorte ja tööeliste elanike kaasamisele, pakkudes sisult ja vormilt atraktiivseid üritusi. Väiksemates külates elavatele inimestele ei pruugi kultuurisündmused ja tegevused olla kergesti ligipääsetavad transpordi, info või vähese sündmuste valiku tõttu.
- **Kultuuritöö järjepidevus ja järelkasv:**
Kultuurikorraldus ja huviringide juhendamine põhinevad sageli vabatahtlikul või projektipõhisel tööel, mistõttu on risk tegevuste katkestuseks juhendajate puudusel.
- **Kogukondlikud algatused ja koostöövõrgustikud:**
Loovisikute, kultuuriorganisatsioonide ja kogukondade koostöö vajab koordineerimist ja rahastusvõimalusi, et süvendada piirkondlikku kultuurilist identiteeti ja loovust.

Tegevused

- **Rahvamajade kaasajastamine:**
Investeeringud tehnilisse uuendamisse (heli-, valgus- ja esitlustehnika, mööbel, ventilatsioon) ning mitmeotstarbelisse ruumikasutusse.
- **Toetuste ja koostöövõimaluste laiendamine:**
Paindlike toetusskeemide arendamine kultuuritegevuste algatamiseks ja toetamiseks, sealhulgas sündmuste, ringide ja kogukonnaürituste rahastamiseks.
Kultuuriinfoplatvormi loomine, kus jagatakse infot ruumide, sündmuste ja võimaluste kohta, edendades ressursside jagamist ja ühisturundust.
- **Kultuuriürituste programmi mitmekesistamine:**
Laiapinnalise sündmustekalendri välja arendamine, mis hõlmab eri sihtrühmadele mõeldud tegevusi, näiteks kogukonnafestivalid, töötoad, kontserdid ja kogupereüritused.
- **Kogukondlike kultuurijuhtide ja juhendajate arendamine:**
Täiendkoolituste pakkumine ja luua motiveeriv toetussüsteem vabatahtlikele ning projektipõhistele juhendajatele.
- **Kultuuriasutuste ja raamatukogude koostöö tugevdamine:**
Rahvamajade ja raamatukogude ühisprogrammide soodustamine, kus luuakse ühiseid sündmusi ning jagatakse sisulisi ja tehnilisi ressursse. Koostöö tugevdamine kohalike loovisikute ja organisatsioonidega.

RAAMATUKOGUD

Olukorra kirjeldus

Raasiku Valla Raamatukogu tegutseb Raasiku kooli hoones, Arukülas ja Pikavere mõisas ning on lisaks info- ja teadmiskeskusele ka kogukonna kultuurielu toetaja. Raamatukogus korraldatakse raamatuesitlusi, kirjandusõhtuid, näitusi ja töötubasid, mis rikastavad kultuurielu ning toetavad elukestvat õpet. Erilist tähelepanu pööratakse noortele ja lastele suunatud tegevustele ning koostööle koolide ja kultuuriasutustega. Raamatukogu arengusuundadeks on

digiteenuste laiendamine ja kogukondliku rolli tugevdamine, et olla kaasaegne ja ligipääsetav teenusepakkuja kõigile valla elanikele. Raasiku valla raamatukogud teenindavad kõiki vanuserühmi, pakkudes ligipääsu trükistele, digiteenustele, kultuurisündmustele ja õpiüritustele.

Raamatukogud arendavad järjest enam digiteenuseid – lisaks e-raamatute ja audioraamatute laenutamisele pakutakse kodanikuteenuseid ning juurdepääsu e-riigi platvormidele. Samas vajavad mitmed raamatukogude füüsilised ruumid ajakohastamist ning tehniline varustatus ei kata alati kõiki kaasaegseid vajadusi.

Raamatukogude tugevus seisneb paindlikus teenusepakkumises ja kogukonnale suunatud tegevustes. Siiski on vaja suuremat tuge, et teenuseid ühtlustada, täiendada tehnilist võimekust ning kaasata senisest rohkem kogukonda, sh noori ja eakaid.

Vajadused

- **Ajaloo ja kultuuripärandi toetus:**
Raasiku valla kultuurilooliste paikade, mälestiste, suulise ajaloo ja traditsioonide säilitamine vajab süsteemset toetust.
- **Raamatukogude roll kogukonnakeskusena:**
Raamatukogude rolli tugevdamine valla sotsiaalse sidususe toetajana.
- **Tehniline kaasajastatus, energiasäästlikkus ja ligipääsetavus:**
 - Olemasolevad ruumid vajavad renoveerimist ja sisustus kaasajastamist.
 - Kvaliteetsete e-teenuste, kaugtöövõimaluste ning digioskuste koolituste pakkumiseks vajalikud tehnilised vahendid ja tarkvarad.
 - Raasiku ja Aruküla raamatukogude ligipääsetavus on piiratud.
 - Aruküla raamatukogu küttesüsteem ja ventilatsioon vajab renoveerimist.
 - Planeerida uue kogukonnakeskusena toimiva hoone ehitamist või olemasolevate ruumide märkimisväärsel ümberkorraldamist.
- **Kogude värskus ja ajakohasus:**
Raamatuhangete ja digikogude täiendamine.
Kirjandus- ja infomaterjalide valiku tagamine.
- **Teenustevalik ja iseteenindusvõimalused:**
Raamatukoguteenuste arendamiseks on vaja investeerida lisateenustesse, sh audioraamatukogu koostöös Eesti Pimedate Raamatukoguga, RFID lahendustel põhinev süsteem, turvaväravad, kaamerad, rühmatöö- ja loomealad, kaugtöövõimalused.

Tegevused

- **Ajaloo ja kultuuripärandi säilitamine:**
 - Luua võimalused ja vahendid Raasiku valla kultuurilooliste paikade, mälestiste, suulise ajaloo ja traditsioonide säilitamiseks.
 - Kohalike lugude ja objektide dokumenteerimine, fotode, mälestuste ja arhiivimaterjalide kogumine ning selle põhjal virtuaalmuuseumi välja arendamine.
- **Raamatukogude rolli laiendamine kogukonnakeskusena:**
 - Rolli tugevdamine valla sotsiaalse sidususe toetajana, pakkudes rohkem töötubasid, näitusi, arutelusid, laste- ja noorteprogramme ning kultuuriüritusi.
 - Funktsioonide laiendamine uute teenustega nagu 3D-printerid, õmblusmasinad, muusikainstrumendid ja tööalad kaugtööks.

- **Raamatukogude ligipääsetavus, energiasäästlikkus ja tehniline kaasajastamine:**
 - Ligipääsetavuse parandamine: kaldteede rajamine, käsipuude paigaldamine, kõrgete lävepakkude küsimuse lahendamine, inva-WC kohandamine, liftide paigaldamise võimaluse kaalumine või teenuse kolimine esimesele korrusele.
 - Olemasolevate ruumide renoveerimine ja sisustuse kaasajastamine, et toetada raamatukogude mitmeotstarbelist kasutust (nt õppimine, rühmatöö, näitused, kogukonnakoosolekud).
 - Hubane, valgusküllane ja tehniliselt varustatud keskkonna tagamine, mis vastab erinevate vanuserühmade ja kasutajate vajadustele.
 - Tehniliste vahendite (arvutid, skannerid, projektorid, nutiseadmed) ja tarkvarade kaasajastamine, et pakkuda kvaliteetseid e-teenuseid, kaugtöövõimalusi ning koolitusi digioskuste parandamiseks.
 - Regulaarse arvutite uuenduskava (nt iga 3–5 aasta tagant) välja töötamine ning rahastuste taotlemine seadmete soetamiseks.
 - Aruküla raamatukogu küttesüsteem vajab renoveerimist ja ventilatsioon ei vasta nõuetele. Kaasaegsete (sh soojustagastusega) süsteemide rajamine ja kaasrahastuse taotlemine (nt KOP, KredEx jt fondid).
 - Pikaajaliselt võiks planeerida uue kogukonnakeskusena toimiva hoone ehitamist või olemasoleva ruumi märkimisväärset ümberkorraldamist, sh eraldi alad uurimistööks ja lastele.
- **Eelarvelised vahendite suurendamine kogude uuendamiseks:**
 - Raamatukogude eelarvet tuleb järk-järgult suurendada raamatuhangete ja digikogude täiendamiseks.
 - Kirjandus- ja infomaterjalide valiku tagamiseks sponsorlus ja annetuskampaaniate algatamine.
- **Teenustevaliku laiendamine ja iseteenindusvõimaluste suurendamine:**
 Raamatukoguteenuste arendamiseks on vaja investeerida lisateenustesse, sh audioraamatukogu koostöös Eesti Pimedate Raamatukoguga, QR-koodidel põhinev süsteem, turvaväravad, kaamerad, rühmatöö- ja loomealad.

SPORT JA LIIKUMINE

Olukorra kirjeldus

Liikumine on üks olulisemaid tegureid, mis toetab inimeste tervist, elukvaliteeti ja sotsiaalset sidusust. Raasiku vallas on sportimiseks ja aktiivse eluviisi harrastamiseks head eeldused – olemas on mitmekesised spordirajatised, looduskeskkonnad ning aktiivne kogukonnatugi. Valla spordielu ja liikumisharrastuse keskseks tugistruktuuriks on vallavalitsuse allasutus Raasiku Valla Sport, mis koordineerib spordirajatiste haldust, korraldab üritusi ning arendab koostööd spordiklubide, haridusasutuste ja kogukondadega.

Peamised sportimisvõimalused on koondunud alevikesse – Aruküla ja Raasiku – kus asuvad kaks spordihoonet, kaks staadionit, mitmed kergliiklusteed ja terviserajad. Talvekuudel pakuvad võimalusi Aruküla männiku suusarajad ning liuväli Aruküla staadionil, pakkudes elanikele hooajalist liikumisrõõmu.

Raasiku valla spordielu tugineb tugevalt koolispordile ja klubilisele tegevusele. 2025. aasta seisuga on treeningutega seotud 12 spordiklubi, mis tegutsevad 9 erineval alal ning kaasavad kokku 346 pearahasaajat ehk 29,25% valla 5–19-aastastest noortest. Osalejate arv on viimase

nelja aasta jooksul kõikunud vahemikus 24–36%, mis näitab vajadust järjepideva toetuse ja arendustegevuse järele. Kuus suuremat klubi koondavad üle 87% pearahasaajatest ning moodustavad kohaliku spordielu tuumiku.

Vaatamata hästitoimivale klubivõrgustikule ja olemasolevatele rajatistele on harrastussportlaste jaoks kitsaskohti, näiteks piiratud saaliajad ja külade vähesed liikumisvõimalused, kus aktiivsus sõltub eelkõige kogukondlikest algatustest ja vabatahtlikust eestvedamisest. Küll aga pakuvad väärtuslikke alternatiive loodusrikkad jalutusalad, rabateed, metsarajad ning laienev kergliiklusteede võrgustik. Lisaks on motosporti arendamiseks loodud arenguraamistik Kurgla krossiraja detailplaneeringu näol.

Oluline on liikumisviiside mitmekesistamine ja nende varajane juurutamine, et noorte liikumisharjumused kujuneksid tugevaks ja püsivaks. Selleks on võtmetähtsusega liikumissõbralike keskkondade loomine nii haridusasutustes kui avalikus ruumis.

Raasiku vald osaleb aktiivselt maakondlikus terviseedenduse võrgustikus (HOL terviseedenduse tööühm), panustades nii terviseprofiilide kujundamisse kui piirkondlikesse algatustesse. Info regulaarsete liikumisürituste kohta toimub valla spordi- ja kultuurikalendri kaudu, ent info kättesaadavus ja kanalite koordineeritus vajab edasist süsteemset arendamist.

Vajadused

- **Liikumisvõimalused ja kättesaadavus:**
Vaja on arendada uusi liikumisvõimalusi erinevates piirkondades, tagada nende ligipääsetavus eri vanusegruppidele ja toetada liikumist kogu elukaare jooksul.
- **Ühtlane ja ajakohane vallaülene sporditaristu:**
Spordiplatsid, -saalid ja -väljakud vajavad piirkonniti uuendamist või hooldust, et luua turvalised ja motiveerivad tingimused treenimiseks.
- **Kogukonnasport ja terviseliikumine:**
Tähis on soodustada regulaarselt liikumist igapäevaelus, luua võimalusi mitteformaalsete sportimisvormide harrastamiseks ning toetada kogukonnategevusi.
- **Huvitegevuste mitmekesisus eri vanuserühmadele:**
Puudus on mitmekesistest liikumisringidest ja treeningvõimalustest lastele, eakatele ja erivajadustega inimestele.
- **Kommunikatsioon ja info kättesaadavus:**
Spordisündmuste ja -võimaluste info peab olema selgelt kättesaadav, ajakohane ja süsteemne. Oluline on koordineeritud teavitustöö valla, spordiasutuste ja klubide vahel.
- **Terviseedendus ja liikumiskultuur:**
Tervislik eluviis peab olema strateegiline fookus ja läbiv teema hariduses, töökohtades, kogukondades. Valla roll on luua keskkond, kus liikumine on loomulik osa igapäevast.

Tegevused

- **Uute liikumisvõimaluste loomine ja olemasolevate taristute kaasajastamine:**
Täiendavate terviseradade, väljõusaalide, mänguväljakute ja multifunktsionaalsete liikumisalade rajamine. Olemasolevate spordiplatside seisukorra ja turvalisuse parandamine.
- **Valgustuse ja tähistuse arendamine:**
Valgustatud kergliiklusteede võrgu laiendamine, treeningradade tähistamine ja selgete teabematerjalidega varustamine.

- **Kogukonnaspordi programmide toetamine:**
Külaseltside ja MTÜ-de algatuste toetamine sportlike kogukonnategevuste korraldamiseks (nt küladevahelised turniirid, liikumiskampaaniad).
- **Koostöö spordiklubidega:**
Koostöö tihendamine kohalike spordiklubidega, pakkudes neile tuge treeningute ja võistluste korraldamiseks ning kaasates neid spordipäevade ja liikumisürituste korraldamisse.
- **Liikumisharrastuse kampaaniate ja teavitustöö edendamine:**
Kampaaniate käivitamine tervislike eluviiside ja igapäevase liikumise olulisuse tutvustamiseks, kaasata koole ja tööandjaid.
- **Erivajadustega ja eakate liikumisvõimaluste arendamine:**
Spetsiaalselt sihtgrupile suunatud treeninggrupide loomine, liikumisprogrammide ja füsioteraapia-alaste teenustepakkumine koostöös terviseedendajate ja spordispetsialistidega.
- **Spordivaldkonna rahastamisvõimaluste mitmekesistamine:**
Sihipärane vahendite taotlemine Euroopa Liidu fondidest, PRIA-st ja riiklikest programmidest, kaasates erasektori partnereid ning edendades kogukondlikku algatust läbi avaliku koostöö, sponsorluse ja kaasava eelarve.

V.IV HEAOLU JA KAITSE

Raasiku valla kestlik areng tugineb kogukonna liikmete turvalisusel, tervisel ja sotsiaalsel kindlustatusel. Peatükk „Heaolu ja kaitse“ käsitleb valdkondi, mis mõjutavad otseselt inimeste elukvaliteeti – sotsiaalne heaolu, laste ja pere toetus, esmatasandi tervishoiuteenuste kättesaadavus ning turvalisuse ja ennetustöö korraldus.

Meie eesmärk on tagada, et abi ja tugi jõuaks õigeaegselt igaüheni, kes seda vajab, ning et igas eluetapis oleks inimestel turvaline ja toetav elukeskkond. Lähtume põhimõttest, et heaolu loob eeldused aktiivseks osalemiseks ühiskonnas ning tugevdab kogukonna sidusust ja vastupidavust.

SOTSIAALNE HEAOLU

Olukorra kirjeldus

Raasiku vald on keskendunud sotsiaalse heaolu tagamisele, pakkudes elanikele teenuseid, mis toetavad nende iseseisvat toimetulekut ja aktiivset osalust kogukonnaelus. Olemasolevad teenused hõlmavad mitmesuguseid sotsiaaltoetusi, nõustamisteenuseid ja abi sihtrühmadele eakatele, erivajadustega inimestele, peredele ja noortele.

Tugivõrgustiku kujundamisel mängivad olulist rolli ka kohalikud ühendused ja seltsid, kes pakuvad kogukondlikku tuge, korraldades eakatele tegevuspäevi, kooskäimisi ja kultuurisündmusi. Selline koostöö aitab hoida sotsiaalteenused inimestele lähedal ja elulähedasena, kuid süsteemne toetus ja infrastruktuur sellistele tegevustele on piiratud.

Elanike ootused sotsiaalteenustele on ajas muutumas – soovitakse personaalsemat ja paindlikumat tuge, paremat vaimse tervise teenuste kättesaadavust ning suuremat rolli ühiskondlikus elus osalemiseks, eriti vanemaealiste ja haavatavamate gruppide puhul.

Vajadused

- **Päevakeskuse ja hooldusteenuste vajadus vallas:**
Arvestades eakate arvu kasvu ja kasvavat hoolduskoormust peredele, on vajadus luua päevakeskus, kus saaksid eakad ja erivajadustega inimesed veeta päeva, osaleda tegevustes ja saada järelevalvet. Samuti on vajadus hinnata, kas hooldekoduteenuse arendamine (nt koostöös naabervaldadega) on pikaajaliselt otstarbekas.
- **Vaimse tervise teenuste kättesaadavus ja normaliseerimine:**
Vaimse tervise probleemid on sagenenud kõigis vanuserühmades, kuid eriti noorte ja tööealiste seas. Valla tasandil puudub spetsialiseerunud nõustamine või tugiteenused ning perearstisüsteem üksi ei kata kõiki vajadusi. On oluline parandada teenuste kättesaadavust, vähendada stigmat ja pakkuda kogukonnasiseseid lahendusi.
- **Sotsiaalteenuste kättesaadavus ja info levik eri piirkondades:**
Vajalik on tõhustada teenuste hajutatust, liikuvust või digipõhist kättesaadavust. Teenuste kättesaadavus erineb piirkonniti – kaugemates asumites elavatel inimestel

võib puududa ligipääs nõustamisele, sotsiaaltranspordile või isegi infole pakutavate teenuste kohta.

- **Kogukonna kaasamine ja vabatahtliku toe süsteem:**

Vajatakse paremat koostööstruktuuri, rahalist ja logistilist tuge, ning vabatahtlike süsteemsemat kaasamist näiteks eakate abistamise, seltsiliseks olemisse ja ürituste korraldamisse. Vallas on tugevad kogukondlikud algatused ja seltsid, kuid nende potentsiaali ei kasutata täiel määral ära.

- **Teenuste kaardistamine ja vajaduspõhine arendus:**

Vallas puudub põhjalik ülevaade teenuste tegelikust kasutusest, katvusest ja vajadusest. Süsteemne lähenemine teenuste planeerimisele ning andmepõhine juhtimine on vajalik tulemuslikkuse suurendamiseks.

Tegevused

- **Päevakeskuse loomise võimaluste väljatöötamine:**

- Analüüsi koostamine päevakeskuse rajamise vajaduse ja võimalike asukohtade kohta.
- Kogukonna ja olemasolevate teenuseosutajate tõhusam kaasamine.
- Alternatiivina kaalutakse liikuvate päevateenuste pakkumist koostöös sotsiaaltöötajate ja kohalike ühendustega.

- **Vaimse tervise tugiteenuste arendamine kogukonnas:**

- Vaimse tervise nõustamissüsteemi loomine koostöös terviseametiga ja kohalike organisatsioonidega (nt kord kuus nõustaja vastuvõttud rahvamajas).
- Sotsiaaltöötajate ja kogukonnaesindajate koolitamine vaimse tervise esmaabiks ning teavituskampaaniate läbiviimine vaimse heaolu edendamiseks.

- **Sotsiaalteenuste infokanalite ja digitaalse ligipääsu parandamine:**

- Lihtsasti mõistetavte infomaterjalide koostamine teenuste kohta ning nende jagamine nii digitaalselt kui ka trükitud kujul.
- Valla kodulehelt ligipääsetava sotsiaalteenuste kaardi väljaarendamine ja infovahetuse tugevdamine piirkonna koordinaatorite kaudu.

- **Kogukonnaühenduste ja vabatahtlike võrgustiku toetamine:**

- Luua väiketoetuste süsteem kohalikele ühendustele sotsiaalsete tegevuste korraldamiseks (nt eakate klubid, kogukonnaõhtud).
- Koostada vabatahtlike andmebaas ja koolitada neid seltsiteenuse pakkumiseks (nt saatja arsti juurde, abi kodutöödel).

- **Teenusevajaduse hindamine ja arenduskava koostamine:**

- Viia läbi vallaülene sotsiaalteenuste vajaduste kaardistus, kaasates elanikke, teenuseosutajaid ja ametnikke.
- Sotsiaalteenuste arenduskava koostamine aastani 2030, mis hõlmab prioriteete, ajakava ja eelarvevajadusi.

LASTE JA PEREDE HEAOLU

Olukorra kirjeldus

Raasiku vald väärtustab peresõbralikkust ning on loonud aluse laste ja perede heaolu toetavale keskkonnale. Vallas on olemas lasteaiad, üldhariduskoolid ja noortekeskus, mis võimaldavad lastel ja noortel osaleda hariduses ja huvitegevuses. Samuti pakub vald erinevaid toetusi ja teenuseid lastega peredele, sh vajaduspõhine sotsiaalabi.

Viimastel aastatel on aga sagenenud pöördumised laste vaimse tervise probleemide tõttu. Üha enam lapsi kogeb ärevust, depressiooni, tähelepanuprobleeme või motiveerimatust, mis omakorda takistab koolikohustuse täitmist. Tõsine murekoht on nende noorte hulk, kes ei õpi ega tööta – seisuga oktoober 2024 oli seires 40 sellist noort vanuses 16–29. Vald osaleb „Noortegarantii tugisüsteemi” programmis, mille kaudu pakutakse nendele noortele sihipärast nõustamist, tuge ja kaasamist haridusse või tööturule. Teenust korraldab spetsialiseerunud noorte heaolu spetsialist.

Ennetustöö ja varajase märkamise tugevdamiseks, on vallas loodud lasteaedu ja koole hõlmav ühine tugimeeskondade võrgustik. Võrgustiku kaudu püütakse tagada süsteemne lähenemine laste probleemidele, jagada kogemusi ja kujundada ühtset tegutsemispraktikat kodu, haridusasutuste ja valla koostöös. Võrgustikukohtumised toimuvad regulaarselt, vähemalt neli korda aastas.

Alates 2025. aastast alustab tegevust taas vallavalitsuse juurde kuuluv laste ja pere hoolekande komisjon. Komisjoni ülesanne on toetada laste ja pere heaolu süsteemsemalt, teha ettepanekuid teenuste arendamiseks ning kujundada ennetavat ja toetavat perepoliitikat. Komisjoni taasloomine on oluline samm strateegilisema ja terviklikuma peretoe tagamise suunas.

Vajadused

- **Sihipärane tugi vaimse tervise probleemidega lastele ja noortele:**
Sagenenud vaimse tervise raskused nõuavad sihipärast tuge laste õppimisvõime, sotsiaalse toimetuleku ja üldise heaolu parandamiseks. Vaimse tervise teenused on killustatud ning koolidel puuduvad sageli piisavad ressursid toetavate spetsialistide palkamiseks. Koolikohustuse täitmine.
- **Õppimise ja tööga mittehõivatud noorte (NEET-noored) tugi:**
Noored, kes ei õpi ega tööta, vajavad sihipärast, järjepidevat ja personaalset tuge. Vaja on kindlustada Noortegarantii tugisüsteemi jätkusuutlikkus ning suurendada selle kaudu tööturule ja haridusse tagasi jõudvate noorte osakaalu.
- **Tugimeeskondade koostöö:**
Olemasolev koolide ja lasteaedade tugimeeskondade võrgustik on toimiv, kuid vajab edasist tugevdamist. Vajalik on ühtlustada lähenemised, jagada ressursse ja tagada spetsialistide (sotsiaalpedagoogid, psühholoogid, eripedagoogid) kättesaadavus igas haridusasutuses.
- **Pere ja vanemluse toetus:**
Paljud laste ja noorte probleemid saavad alguse kodusest keskkonnast, kus puudub piisav toetus või teadlikkus. Vajalik on süsteemne lähenemine pere võimendamiseks, vanemahariduse programmide pakkumiseks ning pere- ja kasvatustoe teenuste loomiseks.
- **Teenuste sidusus ja süsteemne juhtimine:**
Teenused on killustunud erinevate ametkondade vahel. Laste ja pere hoolekande komisjoni taasloomine annab võimaluse kujundada strateegilist ja terviklikku lähenemist, kuid see eeldab tugevat juhtimist, andmepõhist planeerimist ja partnerite kaasamist.

Tegevused

- **Vaimse tervise tugiteenuste süsteemne arendamine:**
 - Koostöö tugevdamine koolide, tervisekeskuste ja kogukondlike nõustamisteenuste vahel.
 - Regulaarse vaimse tervise spetsialisti vastuvõtugraafiku loomine valda, sh liikuvad teenused väiksematesse piirkondadesse.
 - Koolipersonalile ja lastevanematele vaimse tervise esmaabi koolituste pakkumine.
 - Vaimse tervise valdkonna spetsialistide (psühholoog, psühhiaatriline õde, kogemusnõustaja) kaasamine haridusasutustesse.
- **Noortegarantii tugisüsteemi jätkusuutlikkuse tagamine ja laiendamine:**
 - Spetsialisti ametikoha kinnitamine valla struktuuri, et teenus ei sõltuks ainult projektirahast.
 - Osalust toetavate tegevuste pakkumine NEET-noortele (nt noorte töömalevad, ettevõtlikkuse töötoad, kogemusgrupid).
- **Tugivõrgustiku ja spetsialistide koostöö tugevdamine:**
 - Tugimeeskondade jätkuõppe ja regulaarse supervisiooni toetamine.
 - Spetsialistide jagatud mudeli loomine haridusasutuste vahel (nt rändav sotsiaalpedagoog).
 - Jätkata tugivõrgustiku kohtumisi vähemalt kord kvartalis, laiendades osalejate ringi (sh tervishoiutöötajad ja kogukonnaesindajad).
- **Laste ja pere hoolekande komisjoni töö süsteemne ülesehitamine:**
 - Komisjoni rolli määratlemine perepoliitika kujundajana ja ennetusmeetmete eestvedajana.
 - Aastaplaani koostamine soovitude ja analüüside esitamiseks vallavalitsusele.
 - Otsese infovahetus- ja koostöökanali loomine komisjoni, lastekaitse ja sotsiaalosakonna vahel.
- **Vanemluse ja pere toetamise teenuste laiendamine:**
 - Vanemahariduse programmide jätkamine (Tugev Vanem, Imelised Aastad jne).
 - Perenõustamisteenuste loomine, mis on kättesaadavad ka väljaspool tööaega ja digikanalite kaudu.
 - Lapsehoiu, arendavate mängugruppide ja peretoa loomise toetamine kogukonnakeskustes.

ESMATASANDI TERVISHOIUTEENUSED

Olukorra kirjeldus

Raasiku valla elanike heaolu tagamisel on esmatasandi tervishoiuteenuste kättesaadavus ja kvaliteet üliolulise tähtsusega. Hetkel osutavad vallas teenust kaks perearstipraksist: OÜ Raasiku Ambulatoorium ja OÜ Aruküla Ambulatoorium, kus töötavad perearstid ja pereõed. Arukülas lisaks ka füsioteraapia. Sügisel asub uut perearsti teenust pakkuma Kodudoktor PAK Sinu Arst OÜ, mis võimaldab vastuvõtte ka Tallinnas. See parandab tervishoiu teenuse toimepidevust ja vähendab koormust olemasolevale teenusele. Avatakse ka lisa nimekiri.

Hambaraviteenus on hetkel kättesaadav Arukülas, suutervis on lahutamatu osa inimese üldisest tervisest ning kodulähedane teenus aitab vähendada elanike ajakulu.

Apteegiteenus on tagatud mõlemas asulas.

Olulise uuendusena alustas vallas koduõendusteenus, mida määrab pere- või eriarst. Teenus võimaldab pakkuda patsiendile vajalikke protseduure, jälgimist ja nõustamist kodus keskkonnas, mis aitab vähendada haiglaravi vajadust, toetab taastumist ja leevendab kiirabi koormust. Teenus on mõeldud igas vanuses patsientidele, sealhulgas eakatele ja erivajadustega inimestele.

Vajadused

- **Esmatasandi tervishoiuteenuste toimepidevus ja järelkasv:**
Perearstide nappus on üleriigiline probleem, mis mõjutab otseselt ka Raasiku valda. Valla roll uute teenuseosutajate leidmisel ja toetamisel peab olema aktiivne ning süsteemne, et ennetada katkestusi ning kindlustada perearstiteenus igale nimistule.
- **Suutervise kättesaadavus Raasikul:**
Teenuse puudumine põhjustab lisakulusid ja takistab suutervise probleemide varajast ennetamist. Raasiku alevikus puudub alates 2023. aasta lõpust hambaraviteenus, kuigi teenuse pakkumiseks on olemas nii ruumid kui ka osa aparatuurist.
- **Apteegiteenuse jätkusuutlikkus:**
Ravimite kättesaadavus on otseselt seotud igapäevase toimetulekuga – eriti eakate, krooniliste haigustega inimeste ja perede puhul. Apteegiteenuse jätkumine.
- **Tervishoiuteenuste kättesaadavus hajaasustuses:**
Teenuste kontsentreeritus suurematesse keskustesse (Aruküla ja Raasiku) põhjustab piirkondlikku ebavõrdsust. Hajaasustuse elanikel on keeruline jõuda teenusteni ilma isikliku transpordita. Vajalik on arendada sotsiaaltranspordi või nõudepõhise transpordi süsteeme või e-visitide võimalusi tervisekeskustes.
- **Toetavate teenuste – koduõendus ja taastusravi jätkusuutlikkus:**
Koduõendus kui uus ja väga vajalik teenus vajab süsteemset arendamist, koordineerimist ja rahastamise tagamist, et teenus oleks kõigile abivajajatele kättesaadav. Sama kehtib taastusravi kohta, mida hetkel pakutakse vaid osaliselt (füsioteraapia Arukülas).
- **Tervishoiualase taristu ja koostöö:**
Teenuse kvaliteedi ja kättesaadavuse tagamiseks on vajalik arendada koostööd olemasolevate teenuseosutajatega. Vaja on soodustada uute spetsialistide ja teenuste toomist valda. Toetada vajadusel ruumilahendusi, varustust ja digilahendusi.

Tegevused

- **Toetada perearstipraksiste püsimist ja uute teenuseosutajate leidmist:**
Aktiivne osalemine perearstikonkursside ettevalmistamisel ja värbamisel koostöös Tervisekassaga. Vallapoolsete hüvesede pakkumine (starditoetus, ruumide kaasajastamine, elamispind) uutele perearstidele.
- **Hambaraviteenuse taastamine Raasiku alevikus:**
Teenuse sisseseadmise võimaluse reklaamimine tervishoiuettevõtjatele. Olemasolevat ruumi ja seadmeid pakkumine soodustingimustel uuele hambaraviteenuse pakkujale. Koostöö kaalumine mobiilsete hambaravilahendustega, kuni teenus püsivalt taastub.
- **Nõudepõhise või graafikujärgse sotsiaaltranspordi loomine vallas tervishoiuteenustele ligipääsuks:**

Vallaülese tervisetranspordi vajaduse kaardistuse läbi viimine. Pilootprojekti välja töötamine koostöös sotsiaal- ja tervishoiu töötajatega. Toetuse taotlemine transpordiprogrammidest (nt regionaalarengufond).

- **Koduõenduse teenuse kättesaadavuse laiendamine:**
Koostöö tegemine teenuseosutajatega, et teenus jõuaks igasse piirkonda. Kaasata perearstid ja sotsiaalosakond patsientide määramise ja jälgimise protsessi.
- **Koostöö arendamine ja tervishoiualane planeerimine:**
Regulaarsete töögruppide loomine valla ja tervishoiuasutuste esindajatega. Tervishoiuteenuste arengukava uuendamine ja koordineerimine.
- **Kogukonnapõhine tervisedenduse käivitamine ja terviseteadlikkuse tõstmine:**
Regulaarsed tervisepäevade, koolituste ja loengute korraldamine (toitumine, vaimne tervis, esmaabi). Tervisehariduse tugevdamine koolides ja noortekeskustes koostöös perearstidega. Digikanalite laiem tutvustamine eneseabimaterjalide ja kohalike teenuste info jagamiseks.

TURVALISUS JA ENNETUSTÖÖ

Olukorra kirjeldus

Raasiku vald on turvaline ja rahulik elukeskkond, kus inimesed tunnevad end hoituna ning kogukondlik koostöö on tugev. Kohalikud elanikud hindavad kõrgelt oma elupiirkonna turvalisust, mis toetub usalduslikule suhtele kogukonna, omavalitsuse ja riiklike asutuste vahel. Olulist rolli mängivad ka tugev sotsiaalne sidusus, majanduslik stabiilsus ning kohaliku elu läbipaistvus ja avatud teavitustöö.

Vallas tegutsevad aktiivselt mitmed vabatahtlike päästjate ühendused, kes on valmis reageerima eriolukordades ja panustavad kogukonna teadlikkuse tõstmisesse. Peamised riskitegurid valla tasandil on seotud ilmastikunähtustega – tormid, metsatulekahjud ja keerulised talveolud. Sellised olukorrad võivad põhjustada elektrikatkestusi, piirata liikumisvõimalusi ning tekitada ulatuslikke kahjusid.

Viimastel aastatel on vald astunud samme parema kriisivalmiduse saavutamiseks. On korraldatud koolitusi külavanematele ning tugevdud koostööd kogukondade ja ametiasutuste vahel. Turvatunde hoidmine ei sõltu ainult ohtude ärahoidmisest, vaid ka sellest, et elanikud saaksid selget, usaldusväärset ja õigeaegset teavet ning tunneksid, et nad ei jää keerulistes olukordades üksi. Samavõrd oluline on teadlik ja aktiivne kogukond, kes suudab koostöös vallaga kriisidele ennetavalt ja operatiivselt reageerida.

Vajadused

- **Kriisivalmidus ja -juhtimine:**
Vaja on viia kriisijuhtimise valmisolek järgmisele tasemele: uuendada valla kriisireguleerimise plaan, tagada sidevahendid kriisiolukordadeks, määrata rollid ja vastutused, tõsta elanike teadlikkust ning tagada erivajadustega inimeste toetus kriisiolukordades.
- **Kogukondlik valmisolek:**
- Kuigi vabatahtlik tegevus on tugev, vajavad kogukondlikud struktuurid (külavanemad, naabrivalve jt koondunud inimirühmad) rohkem süsteemset tuge, koolitusi,

tegevusraamistikke ja varustust, et tegutseda tõhusalt igapäevases ennetustöös ja hädaolukordades.

- **Ennetustöö ja teavituse järjepidevus:**
- Turvatunnet toetab pidev ja usaldusväärne info – elanike teadlikkus riskidest, õiged tegevusjuhised ja kontaktid. Vajalik on luua toimiv teavitussüsteem kriiside ja ohtude korral, sh ka kõige haavatavamatele elanikele (eakad, erivajadustega inimesed, mitte-eestikeelsed elanikud).
- **Koostöö riiklike asutustega:**
- Turvalisuse tagamisel on võtmetähtsusega koostöö politsei, Päästeameti, Häirekeskuse, Terviseameti ja teiste partneritega. On vaja koordineeritumat tegevusplaani, regulaarseid ühisharjutusi ja selgeid koostöökokkuleppeid.

Tegevused

- **Valla kriisireguleerimise plaani uuendamine ja rakendamine:**
 - Viia läbi olemasoleva kriisiplaani audit ja ajakohastamine.
 - Tööjaotus ja rollid kriisimeeskonnas selge määratlemine.
 - Kriisikaartide koostamine piirkonniti (riskikohad, võtmeisikud, kriitiline taristu).
- **Kogukonnapõhiseid kriisiharjutuste ja koolituste korraldamine:**
 - Regulaarne kriisisimulatsioonide korraldamine vähemalt kord aastas koos külavanemate, koolide, vabatahtlike päästjate ja valla ametnikega.
 - Külavanematele ja kogukonnagruppidele suunatud kriisivalmiduse koolituste jätkamine.
 - Kaasata rohkem kogukonnaliikmeid vabatahtlikuks tegevuseks (nt kriisiabi ja seltsilised erivajadustega inimestele).
- **Elanike teavitussüsteemi arendamine kriisides:**
 - Mitmekanalilise (SMS, koduleht, sotsiaalmeedia, teadetetahvliid) ja hõlpsasti ligipääsetava infoedastuse loomine kriisiolukordade tarvis.
 - Kriisikäitumise juhendmaterjalide tutvustamine elanikele, sh eri keeles.
 - Piirkonnakeskustesse füüsiliste infojaotuspunktide (kerksuskeskuste) rajamine hädaolukorra puhuks.
- **Ennetustöö tugevdamine koostöös riiklike asutustega:**
 - Regulaarsete koostöökohtumiste korraldamine politsei, Päästeameti ja teiste asutustega.
 - Valla ennetuskalendri loomine: liiklusohutuspäevad, tuleohutuskoolitused, koduturvalisuse nõustamised jne.
 - Noorte kaasamine turvalisuse loomisesse (päästelaagrid, noortepatrullid, ohutusälased töötoad koolides).
- **Vabatahtlike päästjate ühenduste ja elanikkonna kaitse toetamine:**
 - Vabatahtlikele päästjate toetamine valla eelarvest.
 - Elanikkonna kaitse toetamine kogukondades sh naabrivalve jt samalaadsed ühendused, pakkudes neile alustustuge, koolitusi ja koostööformaate politseiga ja päästega.
 - Vabatahtlike kaasamine ennetus- ja turvahariduse jagamisse kogukondades.

VI EESMÄRKIDE TEGEVUSKAVAD

Tegevuskavad on valla arengudokumentide praktilised tööriistad, mis täpsustavad, kuidas seatud strateegilised eesmärgid saavutatakse, millal, kelle vastutusel ja milliste ressurssidega. Need toimivad sildadena visioonide ja igapäevase elluviimise vahel ning tagavad tulemuste jälgitavuse.

Tegevuskavad vaadatakse üle igal aastal, hinnates senist elluviimist. Kogutakse sisend kogukondadelt, asutustelt ja partneritelt võimalike muudatusettepanekute tegemiseks. Uuenduste alusel koostab vallavalitsus eelnõu tegevuskava muutmiseks, mis esitatakse volikogule kinnitamiseks.

Valla eelarve koostatakse eelarvestrateegia järgi, kus tegevuskavadelt saadud sisend on aluseks eelarve prioriteetide ja rahastusvajaduste määramisel. Tegevuskavad aitavad suunata investeeringuid ja tegutseda sihipäraselt olemasolevate ressursside piires.

VII VALITSEMINE JA ARENGUKAVA ELLUVIIMINE NING SEIRE

Olukorra kirjeldus

Raasiku vald tegutseb kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse ning valla põhimääruse alusel, lähtudes väärtustest nagu seaduslikkus, läbipaistvus, kogukondlikkus ja tulemuslikkus. Valla juhtimine põhineb demokraatlikel põhimõtetel, mille eesmärk on tagada avalike teenuste kvaliteet ja elanike heaolu.

Valla juhtimismudel on kahetasandiline:

- Raasiku Vallavolikogu – elanike poolt valitud esinduskogu, kes määrab valla arengusuunad, kinnitab eelarve, kehtestab õigusakte ja teeb järelevalvet vallavalitsuse tegevuse üle.
- Raasiku Vallavalitsus – volikogu moodustatud täitevorgan, mida juhib vallavanem. Vallavalitsus korraldab igapäevast haldustööd, viib ellu volikogu otsuseid, valmistab ette strateegilisi dokumente ja korraldab teenuseid.

Vallavalitsuse töö on korraldatud osakondade kaudu, mis vastutavad konkreetsete valdkondade juhtimise eest:

- Haridus- ja sotsiaalosakond – tegeleb hariduse, kultuuri, spordi, noorsootöö ja sotsiaalvaldkonna küsimustega, tagades elanikele ligipääsu haridus- ja hoolekandeteenustele ning toetades kogukonna heaolu.
- Haldus- ja ehitusosakond – vastutab valla arengu, üldplaneeringu, ehitustegevuse, haljastuse, teede korrashoiu ning muu haldusküsimuste korraldamise eest. Samuti toetab see osakond valla pikaajaliste investeeringute ja taristu planeerimist.

- Finantsosakond – haldab finantsjuhtimist, koostab valla eelarve ja eelarvestrateegia, korraldab aruandlust, jälgib tulude laekumist ja kulude kasutamist ning tagab valla finantsstabiilsuse ja läbipaistvuse.
- Valla kantselei täidab kesksel rollil organisatsiooni sujuvas toimimises, vastutades-dokumendihalduse ja asjaajamise eest, õigusaktide registreerimise ja avalikustamise eest, kirjavahetuse ja teavituskanalite haldamise eest, läbipaistvuse ja arhiveerimise tagamise eest.

Valla teenistujad on olulised arengukava elluviijad. Nad täidavad igapäevaseid ülesandeid, arendavad teenuseid, teevad koostööd elanike ja partneritega ning toetavad strateegiliste eesmärkide saavutamist. Ametnike tegevus lähtub avaliku teenistuse seadusest ning on suunatud elanikukesksele, professionaalsele ja seaduslikule tegutsemisele.

Juhtimise aluseks on samuti kaasamine ja koostöö kogukonnaga. Vallavalitsus ja volikogu väärtustavad dialoogi elanikega, koostööd vabaühenduste, ettevõtjate ja teiste partneritega, et tagada otsuste legitiimsus ning reageerida paindlikult muutuvatele vajadutele.

Arengukava elluviimine on pidev protsess, mida toetab:

- igal aastal uuendatav tegevuskava;
- strateegiaga seotud eelarve;
- vastutajate määramine ja mõõdikute seire;
- võimalus vajadusel arengukava kohendada, et reageerida muutustele.

Sellise ülesehitusega tagatakse, et arengukava ei jää formaalseks dokumendiks, vaid kujuneb praktiliseks tööriistaks, mis suunab valla otsuseid ja tegevusi igapäevaselt.

TEGEVUSSUUNAD JA TEGEVUSED

Arengukava elluviimise juhtimine ja vastutus:

- Igale arengukava peatükile ja eesmärgile määratakse vastutav osakond (nt sotsiaalvaldkond – haridus- ja sotsiaalosakond, taristu ja ruumiline planeerimine – haldus- ja arendusosakond).
- Vallavalitsus juhib igapäevast elluviimist, korraldab koostööd osakondade, partnerite ja kogukondade vahel ning jälgib eesmärkide täitmist.
- Vallavolikogu teostab järelevalvet ning kinnitab vajadusel muudatused arengukavas või prioriteetides.

Arengukava ja eelarve sidustamine:

- Igal aastal koostatakse tegevuskava, milles on kirjas konkreetsed tegevused, tähtajad, vastutajad ja eelarvevajadused.
- Arengukava eesmärgid ja mõõdikud sidustatakse valla eelarvestrateegiaga ning programmilise eelarvestamise kaudu jälgitakse, kui suures ulatuses rahastus toetab strateegilisi sihte.
- Tegevuskava vaadatakse üle enne iga eelarveaasta algust.

Seire ja hindamine:

- Arengukava täitmist jälgitakse igaaastaselt.
- Iga osakond esitab kord aastas 20. septembriks ülevaate oma valdkonna tegevuste edenemisest ja seatud mõõdikute täitmisest.
- Vallavalitsus koostab ülevaatliku seirearuande, mis esitatakse volikogule ning avalikustatakse valla veebilehel.
- Vähemalt kord arengukava perioodi jooksul (nt 2029) viiakse läbi vahehindamine, mille alusel tehakse vajadusel sisulised muudatused strateegilistes suundades.

Kogukonna ja partnerite kaasamine:

- Tegevuskava koostamisel ja arengukava seireks korraldatakse avalikud arutelud või piirkondlikud fookuskohtumised.
- Kaasamise tööriistad: küsitlused, ettepanekute esitamine, digiplatvormid, kaasav eelarve.
- Partnerid (MTÜd, ettevõtted, asutused) kaasatakse elluviimisse lepinguliste koostöövormide ja osalusvormide kaudu (nt töögrupid, komisjonid).

Paindlikkus ja kohandatavus:

- Arengukava on elav dokument – vajadusel (nt seireandmete või väliste muutuste tõttu) viiakse sisse täpsustusi eesmärkidesse, tegevustesse või mõõdikutesse.
- Muudatused koostab vallavalitsus ning kinnitab volikogu.
- Tegevuskava uuendamine on võimalus kohandada arengusuundi lühiajaliselt.

SEIRE- JA HINDAMISSÜSTEEM

Seireelement	Sisu
Aastane tegevuskava	Koostatakse igal aastal, sisaldab konkreetseid tegevusi, eelarvet, vastutajaid.
Seirearuanne	Vallavalitsuse koostatav, põhineb osakondade ülevaadetel ja mõõdikutel.
Mõõdikud	Iga eesmärgiga seotud mõõdetavad näitajad (nt teenuse kättesaadavus, rahulolu).
Kogukonna kaasamine	Avalikud arutelud, digiküsitlused, ettepanekute kogumine.
Vahehindamine	Teostatakse arengukava keskel (nt 2029), vajadusel kaasatakse väliseksperdid.
Tagasisidestamine	Seiretulemuste ja muudatuste kommunikeerimine avalikkusele.

Lisa 1: Ülevaade 2015-2024 tehtud olulisematest objektidest ja alates 2025. a plaanitud tegevused

Lisa 2: Investeeringutekava 2025-2035

Lisa 3: Tegevusmõõdikud